

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

KETVIRTADIENIS-THURSDAY – LIEPOS-JULY 22, 2021 • Vol. CXII NR. 57

Kaina 2.00 dol.

PERIODICALS

DRAUGAS

laikraštis lietuviams
leidžiamas nuo 1909 metų

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 07-21-2021

Prezidentas – Lietuvai ir lietuviams pasaulyje

Dvejų prezidentavimo metų proga surengęs spaudos konferenciją Prezidentas Gitanas Nausėda daugiausiai dėmesio joje skyrė nepakankamai efektyviam COVID-19 suvaldymui Lietuvoje, o susitikime su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovais paragino aktyviau ruošti daugybinės pilietybės referendumui, kuris turėtų įvykti 2024 m. kartu su Lietuvos Prezidento rinkimais.

– 3 ir 7 psl.

Ilgiausių metų!

Colorade gyvenanti šokėja, bendruomenininkė, nuolat besišypsanti ir labai mėgstanti puoštis tautiniais drabužiais ponija Elena Sakienė švenčia 100 metų jubiliejų!

– 5 psl.

Juozas Skirius

GARBĖS GENERALINIS KONSULAS

Vytautas Čekanauskas

Lietuvai skirtas gyvenimas

Darbštus, pareigingas, atkaklus, turintis didelį autoritetą. Bet taip pat – nuoširdus, draugiškas, niekada neatsisakantis padėti. Toks garbės generalinio konsulo Vytauto Čekanausko paveikslas išlikęs su juo bendravusių žmonių atmintyje. Istorinės knygos rašymo užkuliusius atskleidžia jos autorius prof. Juozas Skirius.

– 6 psl.

Niekas taip nesujaukia mūsų minčių, kaip pyktis – *Michael de Montaigne*

Tarp apdovanotųjų – daug žinomų JAV lietuvių

Užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis Pasaulio lietuvių vienybės dienos proga, Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių ir konsulinių įstaigų teikimu, garbės ženklu „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“ apdovanojo JAV Lietuvių Bendruomenę (LB) ir nusipelnčius užsienyje gyvenančius lietuvius.

JAV LB, šiais metais mininčiai veiklos 70-metį, už ilgąmetį JAV lietuvių vienijimą, Lietuvos laisvės siekio palaikymą okupacijos laikotarpiu, indėlį į nepriklausomos Lietuvos kūrimą, Lietuvos ir JAV strateginės partnerystės puoselėjimą, jaunosios kartos tautinį ugdymą, pilietiškumo skatinimą skirtas aukščiausias garbės ženklas apdovanojimas – Aukso Vytis.

Garbės ženklą medaliai už ypatingus nuopelnus puoselėjant lietuvių ir indėlį į nepriklausomos Lietuvos kūrimą skirti lietuvių kalbos puoselėtojai

Gabrielius Landsbergis

E. Blaževiči nuotr.

Irenai Aleksai (Lenkija), aktyviam Čikagos LB nariui Alexanderiui Rimui Domanskiui (JAV), Lietuvos tyrimų centro Nottinghamame direktoriui, Didžiosios Britanijos lietuvių katalikų bendrijos ir Lietuvių katalikų centro

„Židinys“ sekretoriui Dariui Furmonavičiui (Jungtinė Karalystė), JAV LB Colorado apylinkės valdybos nariui, buvusiam ilgamečiam pirmininkui Arvydui Kazimierui Jarašiui (JAV), lietuvių literatūros vertėjui, lietuvių kalbos mokytojui, aktyviam visuomenininkui Romui Kinkai (Jungtinė Karalystė), Čikagos lietuvių krepšinio lygos įkūrėjui ir prezidentui, treneriui Aurimui Matulevičiui (JAV), Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) prezidentei Laimai Marijai Michailovič (JAV),

Čikagos lietuvių meno ansamblio „Dainava“ meno vadovui ir dirigentui, Šiaurės Amerikos lietuvių muzikų vicepirmininkui, Šiaurės Amerikos ateitininkų tarybos pirmininkui Dariui Polikaičiui (JAV).

Garbės ženklą medaliai skirti ir Krasnojarsko tautinės kultūrinės autonomijos „Lietuva“ pirmininkui Antanui Rasiuliui (Rusija), Krasnojarsko tautinės kultūrinės autonomijos „Lietuva“ pirmininko pavaduotojui, Krasnojarsko sekmadieninės lietuvių kalbos mokyklos vadovui ir mokytojui Sauliui Sidarui (Rusija), JAV LB tarybos nare, lietuviškos kultūros puoselėtojai Ausťėjai Sruogai (JAV), Lenkijos LB nariui, ilgamečiam Punsko lietuvių kultūros namų choreografinio sambūrio „Jotva“ vadovui, lietuvių kalbos puoselėtojai Algiiui Uzdilai (Lenkija), Lituanistikos tyrimo ir studijų centro steigėjui ir tarybos pirmininkui, Lietuvių dailės muziejaus tarybos pirmininkui, Jaunimo centro tarybos nariui dr. Robertui A. Vitui (JAV).

Ministro padėkos už reikšmingą veiklą Lietuvai ir lietuvių bei taip pat bus įteiktos kitiems JAV, Kanados, Lenkijos, Norvegijos, Šveicarijos, Ukrainos lietuviams ir 2017–2021 metų kandidates Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybai.

ELTA

Kryptis – Europa

LRT skelbia tyrimą, kaip Baltarusijos režimas atvėrė duris žmonių kontrabandininkams per Lietuvą. Nuo demokratinio pasaulio izoliuotas diktatorius Aliaksandras Lukašenka taip ne tik keršija Vakarams, ypač Lietuvai, bet ir uždarbiauja. Irake kalbinti migrantų vedliai sako, kad kelionė iki Lietuvos sienos kainuoja nuo 6 000 iki 15 000 dolerių. Jie žada, kad pasiekus Lietuvą nebus problemų skristi į kitas Europos bendrijos šalis.

„LRT Tyrimų skyriaus duomenimis, Lukašenkos režimas galimai pelnosi ir iš Irako turizmo agentūrų surenkamų užstatų. Turistui negrįžus iš Baltarusijos, Irako kompanijos turi sumokėti 3 000 dolerių baudą Minskui“, – rašo lietuviai žurnalistai, bendradarbiaujantys su kolegomis Irako Kurdistane bei Baltarusijoje.

Pasirodo, Minsko oro uoste atvykėlių laukia juodi „Mercedes“ autobusiukai, kurie atvykėlius iš Irako veža iki trijų ar keturių žvaigždučių viešbučių. Po keleto dienų liepiama susiruošti. 5–6 valandos kelionės automobiliu iki sienos, o toliau – pėsčiomis per mišką iki tvoros, kuri skiria Lietuvą ir Baltarusiją. Migrantai tikinami, kad sieną įveikti nebus sudėtinga, o už sienos lauks automobilis, nuvešiantis į Vakarų Europą. Taip pasakoja apgauti kurdai iš Irako, Irano, Turkijos bei Afrikos šalių piliečiai.

„Aš šiuo metu Kurdistane, planuoju kelionę į Europą. Vykstu, nes čia didelis nedarbas. Noriu baigti studijas. Tai bus sunkus kelias“, – pasakoja jaunas kurdas laisvai samdomam Irako žurnalistui, kuris prisistatė irgi planuojantis bėgti į Europą. Žurnalistui vedliai dėstė, kad kelias į Europą per Baltarusiją yra legalus, nes vyksta su turistinėmis vizomis. Vizas ir bilietus parūpina Irako ir Baltarusijos turizmo ir kelionių agentūrų tinklas. Atstovybės esą veikiančios didžiuosiuose Kurdistano miestuose, o Bagdade bendradarbiaujama su arabų agentūromis.

Migrantams parūpinama Baltarusijos viza, lėktuvo bilietas į Minską ir suteikiamas apgyvendinimas kelioms dienoms. Vienas vedlys sako, kad kelias per Baltarusiją į Lietuvą yra „geras kelias“, jei norima pasiekti Suomiją ar kurią kitą Europos valstybę. Esą yra būdas ir sutaupyti, jei klientas nuspręš likti Lietuvoje.

„Jei nori vykti iš Kurdistano, kol iki ten atvyksi, aš viską suorganizuosiu ir kaina bus 15 000 dolerių. Jei pasiliksi Lietuvoje, iš tavęs bus 6 000 dolerių“, – žada vedlys migrantu apsimečiusiam žurnalistui ir dar daugiau: – Iš Lietuvos galiu tave išsiųsti lėktuvu su visa garantija iki Vokietijos, Prancūzijos ar Belgijos.

Minską su Bagdadu reguliarius reisai jungia jau nuo 2017 m., bet nuo šių metų gegužės 10 d. atsirado dar ir papildomi. Pirmu naujuoju reisu skridusieji Irako turistams buvo dalintos gėlės, saldumynai, lėktuvą ant nusileidimo tako Minske sveikino vandens saljutai. Ši pompastika įamžinta „Fly Baghdad“ paviešintame reklaminiame vaizdo įraše. Nauja kryptis buvo pristatyta Baltarusijos valstybiniame TV kanale, ją pristatė Baltarusijos parlamento nuolatinės tarptautinių reikalų komisijos pirmininkas.

Kalbintas Irako parlamento užsienio reikalų komiteto narys LRT bendradarbiui Irake pripažino, kad žmonių kontrabandininkai naudojami tuo, kad Baltarusija nori auginti savo ekonomiką turizmu ir pridūrė, kad smerkti turizmo agentūrų jis negali, nes jos veikia teisėtai ir nėra taip, kad visi, vykstantys į Minską, yra migrantai.

LRT kalbintas Irako turizmo agentūros „Smile Holiday for Travel and Tourism“ savininkas teigė, kad Irako turistai apsistoja tik tuose viešbučiuose, kuriuos patvirtino abi vyriausybės ir kad abiem šalims žinomos visų iš Irako į Minską atskridusių žmonių tapatybės. Lietuvos užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis „Financial Times“ leidiniui yra sakęs, kad keliones organizuoja Baltarusijos valstybinė įmonė „Centrurort“, o vizos irakiečiams išduodamos automatiškai.

Vienos Irako turizmo agentūros savininkas LRT tvirtino, jog galimybė gauti turistinę vizą į Baltarusiją atsirado vos prieš 3 ar 4 mėnesius. Ir nors vi-

zos tapo gana lengvai prieinamos, kiekvienas vykstantis į Baltarusiją turi palikti 3 000 dolerių užstatą kaip garantą, kuris baudos pavidalu vėliau sumokamas Baltarusijai.

LRT žurnalistų kalbintas vienos turizmo firmos darbuotojas teigė, kad prieš keletą dienų jau kilo problemų dėl vizų asmenims iš Kurdistano, iš kur daugiausiai vyksta į Baltarusiją, nes daug kurdų negrįžo ir atstovybė sustabdė vizų išdavimą kurdų regionui.

Parengta pagal LRT.lt

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

! Kanadą – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)

! Lietuvą paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

! Kanadą – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)

! Lietuvą – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiučiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.
Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org., administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –

Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –

Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –

Jonas Kuprys

Korektorė –

Dalia Sokienė

El. svetainė –

Neringa Smilgytė

Už skelbimų turinį redakcija neatsako.
Autorių nuomonė nebūtinai sutampa
su leidėjo ir redakcijos nuomone.

Dveji metai prezidento poste

Šalies vadovas Gitanas Nausėda liepos 14 d. spaudos konferencijoje apžvelgė antruosius prezidentavimo metus.

Kaip ir buvo tikėtasi, daugiausiai dėmesio šalies vadovas skyrė COVID-19 suvaldymui Lietuvoje, taip pat savo darbams ir iniciatyvoms įgyvendinant gerovės valstybės – stiprios, teisingos, žalios ir inovatyvios Lietuvos viziją.

Spaudos konferencija vyko Prezidentūros kieme. Prezidento pareigas G. Nausėda eina nuo 2019 m. liepos 12 dienos.

Prezidentas G. Nausėda, apžvelgdamas savo dvejų metų vadovavimo Lietuvai laikotarpį, vienu didžiausių iššūkių įvardijo kovą su COVID-19 pandemija. Šalies vadovas neslėpė nusivylimo, kad paskiepyti 70 proc. gyventojų iki liepos 6 d. nepavyko. Jis tvirtino, kad Lietuva šiandien turi pakankamai vakcinų nuo COVID-19, kad galėtų paskiepyti 70 proc. suaugusiųjų šalies gyventojų. „Europos Sąjungos pastangomis jau esame gavę 3,2 milijono dozių vakcinų, iš kurių šiandien, deja, kaip jūs puikiai žinote, daugiau kaip 800 tūkstančių nėra panaudota ir dūla šaldytuvuose“, – konstatavo šalies vadovas.

Kalbėdamas apie sulėtėjusius vakcinavimo tempus, prezidentas dūrė pirštu į Sveikatos apsaugos ministeriją.

„Deja, pasigendu aktyvesnių Sveikatos apsaugos ministerijos pastangų ir veiksmų, skatinant vakcinavimą. Susidaro įspūdis, kad veiksmų plano... paprasčiausiai nėra“, – spaudos konferencijos metu kalbėjo G. Nausėda.

„Šiandien visos galimybės ir atsakomybė yra Sveikatos apsaugos ministerijos rankose. Akivaizdu, kad skiepijimas reikšmingai keičia ryšį tarp naujų COVID-19 atvejų ir mirčių. Mes galime tiesiogiai įrodyti, kad kuo vakcinavimo lygis yra didesnis, tuo sirgimų ir ypatingai sunkių atvejų skaičius yra mažesnis“, – sakė šalies vadovas.

Jis pridūrė: „Tik aktyvesnis skiepijimas mus apsaugos nuo griežto karantino. Ir tikrai negalime sau leisti prabangos ateinantį rudenį dėl visuotinio karantino uždaryti verslus ir ypatingai švietimo įstaigas, nes tai turėtų labai sunkių ir, svarbiausia, ilgalaikių pasekmių mūsų valstybei“.

Jis sakė, kad reikia identifikuoti mažiausiai besiskiepijančias visuomenės grupes ir dirbti su jomis.

„Jei ir toliau kapstysimės vėžlio žingsniais, reikės kelti klausimą, kam reikalinga tokia Sveikatos apsaugos ministerija, jei mes vis tiek niekaip nepriartėjame prie 70 proc. tikslo?“ – klausė šalies vadovas.

Kita vertus, prezidentas pareiškė, kad nepalaido griežtų ribojimų nuo koronaviruso nesiskiepijantiems žmonėms.

„Aš netikiu, kad problemas galima spręsti dekretais, gąsdinimais ir privalomumais. Aš visada tikiu motyvacijos jėga“, – žurnalistams sakė G. Nausėda. Pasak jo, Lietuvos institucijos neišnaudoja motyvacinių priemonių žmonėms skiepytis.

Lietuvoje mažiausiai vieną skiepą nuo koronaviruso yra gavę 46 proc. žmonių, tačiau pastaruoju metu skiepijimo mastai šalyje sumažėjo.

Iš viso Lietuva yra sulaukusi 3 mln. 203 tūkst. 455 skiepijimų, iš jų sunaudotos 2 mln. 373 tūkst. 693 dozės. Nepanaudota šiuo metu per 829,7 tūkst. vakcinų dozių.

Gerovės valstybė

Pasak prezidento G. Nausėdos, šiuo metu gerovės paskirstymas šalyje nėra teisingas. Jo teigimu, socialinės atskirties mažinimas yra viena iš valstybės stiprinimo priemonių.

„Atskirties mažinimas man yra toks pat svarbus uždavinys, kaip ir valstybės stiprinimas, kadangi tai yra valstybės stiprinimas ne iš išorės, o iš vidaus, siekiant didesnio solidarumo, siekiant pajusti tą greta esančio žmogaus petį ir siekiant, kad šitoje valstybėje visi gyventų patogiai, gerai ir neskurstų“, – metinėje kalboje sakė G. Nausėda.

Jis teigė manantis, kad makroekonominiu požiūriu šalis puikiai atsilaukė prieš pandemiją, tačiau siekiant tvaraus augimo reikia mažinti socialinę atskirtį, imtis esminių pokyčių energetikoje, žaliajoje ekonomikoje, skaitmenizacijoje.

„Tai nereiškia, kad paprasti Lietuvos žmonės pusbadžiu lauks, kol kepsime didesnę pyragą. Šitą diskusiją apie pyragą – ar vis dar reikia kepti, ar jau galima dalinti, – aš girdžiu nuo nepriklausomybės atkūrimo (...) Visgi gal vieną kartą pradėkime kalbėti apie tai, ar teisingai tą pyragą daliname“, – kalbėjo G. Nausėda.

„Būkime atviri: šiuo metu mes jį daliname neteisingai, leidžiame tarpti šešėliui, nepašaliname nepagrįstų lengvatų ir išimčių“, – konstatavo prezidentas.

G. Nausėda spaudos konferencijoje.

Prezidento kanceliarijos nuotr.

Jo teigimu, pagal bendrąjį vidaus produktą (BVP), tenkantį vienam gyventojui, Lietuva jau praktiškai pralenkė Portugaliją ir beveik pavijo Ispaniją bei kitas seniau Europos Sąjungoje esančias valstybes.

Netapsime pereinamuoju kiemu

Nelegalių migrantų teisinės padėties klausimus reikia spręsti gerbiant jų teises, tačiau nepadarant iš Lietuvos pereinamojo kiemo, sakė G. Nausėda.

Spaudos konferencijoje jis teigė, jog teisinę migrantų padėtį reikia sureguliuoti taip, „kad bent jau neskatintume naujo migrantų antplūdžio“.

„Šioje vietoje turime sureguliuoti tuos santykius gerbdami žmogaus teises, bet, kita vertus, nepadarant pas mus pereinamojo kiemo, nes tas mūsų pereinamasis kiemas reikš, kad šitie žmonės neužsibuvę Lietuvoje judės toliau ir mes tik gilinsime problemos mastą visos Europos Sąjungos mastu“, – sakė prezidentas.

Seimas jau priėmė įstatymų pataisus, kurios pagreitins migrantų prieglobsčio prašymo nagrinėjimo procedūras, taip pat apribos neteisėtai sieną kirtusių migrantų laisvą judėjimą, susiaurins kitas jų teises. Jas kritikuoja žmogaus teises ginančios organizacijos.

Prezidentas teigė, jog Lietuva taip pat turi stiprinti sienos kontrolę ir apsaugą, kuo nebuvo pakankamai pasirūpinta iki šiol.

„Pripažįstame, kad...to, ką nepadarėme per pastaruosius dešimt metų, per vieną mėnesį nepadarysime – dabar galime tik graužtis nagus, kad nepasirūpinome savo sienos kontrole..., nors buvo aišku, šalia kokios valstybės gyvename“, – kalbėjo jis.

Taip pat G. Nausėda teigė, jog reikia bendrauti su migrantų kilmės bei tranzitinėmis valstybėmis – Iraku ir Turkija.

Savo ruožtu jis teigė atkreipęs Europos Sąjungos lyderių dėmesį į šią Lietuvos problemą.

Iš viso šiemet pasienyje su Baltarusija sulaikyti 1 738 neteisėti migrantai. Politikai migrantų antplūdį vadina Baltarusijos režimo hibridine ataka.

Partnerystė

Jei Seimas būtų priėmęs Partnerystės įstatymą, kuriuo siekta įteisinti tiek vyro ir moters, tiek tos pačios lyties asmenų partnerystę, prezidentas sako, jog būtų jį vetavęs.

„Aš būčiau jo nepasirašęs dėl to, kad jame buvo beveik suniveliuoti santuokos ir partnerystės apibrėžimai, kitaip tariant tas apibrėžimas, kuris buvo ten pateiktas, iš esmės yra beveik prilygstantis santuokai“, – apžvelgdamas antruosius prezidentavimo metus, kalbėjo G. Nausėda.

Gegužę Seimas atmetė liberalių politikų teiktas Partnerystės įstatymo pataisus ir gražino jas tobulinti iniciatoriams. Teiktu projektu partnerystę siūlyta apibrėžti kaip oficialiai registruotą „dviejų asmenų bendro gyvenimo faktą, su tikslu sukurti, plėtoti, apsaugoti partnerių santykius, grindžiamus pastoviais emocinio prierašumo, tarpusavio supratimo, atsakomybės, pagalbos, pagarbos ir (ar) panašiais ry-

šiais bei savanorišku apsisprendimu prisiimti tam tikras teises ir pareigas“. Planuojama, kad pataisus dėl partnerystės į Seimo salę grįš rudens sesijoje.

Papildėjo kišenės

Pristatydamas nuveiktus darbus, G. Nausėda pabrėžė pagalbą verslui ir gyventojams pandemijos akivaizdoje.

Prezidento iniciatyva 2020 m. valstybės parama verslui ir Lietuvos gyventojams išaugo 260 mln. eurų, 100 mln. eurų buvo skirta labai mažoms įmonėms, negražinamą paramą gavo apie 35 tūkst. mažiausių verslų.

Taip pat 77 mln. eurų skirti vaikų auginančioms šeimoms, 84 mln. eurų – mažiausiai uždirbantiesiems, nuo 350 iki 400 eurų padidinus neapmokestinamąjį pajamų dydį (NPD).

Prezidento iniciatyva priėmus įstatymo pataisus 2020–2021 m. pensijos augo sparčiau nei gyventojų pajamos. Nuo 2019 m. vidutinė pensija padidėjo beveik 70 eurų – nuo 345 iki 414 eurų.

Per spaudos konferenciją prezidentas pabrėžė, kad Lietuvos ekonomika buvo viena iš geriausiai atlaikiusių pandemijos iššūkius pasaulyje.

G. Nausėdos teigimu, vienas iš svarbiausių praėjusių metų sprendimų – Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas.

Antroji kadencija?

Prezidentas antrųjų metų apžvalgoje sulaukė klausimo, ar ketina siekti dar vienos kadencijos šalies vadovo poste.

G. Nausėda pripažino, kad klausimas pernelyg ankstyvas, jis apie tai šiuo metu negalvoja, be to, yra darbų, kurie iki šiol dar nebuvo įgyvendinti.

„Turiu dar gerus trejus metus, mes jau šį bei tą padarėme, nepaisant to, kad nebuvo lengva, kad buvo kitos institucijos su savais įsivaizdavimais, bet manau, kad daug ką padarysime per likusius trejus metus“, – sakė prezidentas.

Parengė Vitalius Zaikauskas

TELKINIAI

Vasaros mugėje – ir susitikimai, ir prisiminimai

Prisiminimai apie „Penks“ parduotuvėlę: (iš k.) Judith Klein, Lisa K. Adler, Sophie Adler, Lisos mama Virginia Kriho, šeimos draugas Ben Samuels, Lisos vyras ponas Adler ir Keely Kriho. Audronės Kižytės nuotraukos

Sekmadienį, liepos 18 dieną, kieme prie Pasaulio lietuvių centro (PLC) esančioje pievelėje vėl išsiriavo prekiautojų palapinės, iš pat ryto ėmė rinktis pirkėjai ir lankytojai. Prasidėjo Vasaros mugė. Jos rengėjai iš anksto viliojo visus atvykti, sakdami, kad mugė įvyks bet koku oru – ar švies saulė, ar lis lietus.

Tą dieną švietė ir kaitino saulė. Tikriausiai tai ir lėmė, kad į mugę susirinko mažiau prekiautojų ir pirkėjų, nei susirenka paprastai. Juk nuostabi vasaros diena siūlo ir daugybę kitokių pramogų: išvyką į gamtą, prie ežero, kelionę pas artimuosius, gimines, draugus.

Tačiau apsilankiusieji šiame renginyje, nesigailėjo ir neskubėjo į namus. Daugelis, apžiūrėję prekiautojų siūlomas gėrybes, išsirinę ir nusipirkę jiems patikusių, mėgavosi lietuviškais patiekalais, bendravo su PLC kiemelyje sutiktais pažįstamais.

Mugę aplankė ir iš toliau atvykusių svečių. Kai kuriuos iš jų suvedė ir supažindino bendri prisiminimai. Prie „Draugo“ prekystalio su grupe šeimos narių sustojusi Lisa K. Adler pasakojo, kad jos lietuvių kilmės giminės maždaug 1900–1920-aisiais Čikagoje Halsted ir 18-osios gatvių sankryžoje buvo atidarę maisto prekių parduotuvėlę. Ją buvo pavadinę „Penks“, nes savininkų pavardė buvo Penkauskai.

Šiuo metu Lisa gyvena Atlantoje, bet tą sekmadienį viešėjo pas gimines, tad labai apsidžiaugė galimybe apsilankyti lietuviškoje Vasaros mugėje. Tuo metu, kai Lisa pasakojo apie senelių verslą, prie jos priėjo dar viena mugės viešnia – Judith Klein ir pradėjo sakyti, kad ji iš vaikystės prisimena „Penks“. Bū-

Tomas Dundzila – ištikimas „Draugo“ leidinių prenumeratorius.

dama maža mergaitė ji su tėvais gyveno tame rajone ir kartais lankydavosi toje parduotuvėlėje. Nuostabus neplanuotas susitikimas prie „Draugo“ palapinės! Mugės metu būta ir daugiau gražių susitikimų. Prie „Draugo“ stalo sustojo ir iš Maino valstijos į Čikagą mamos aplankyti atvykęs Tomas Dundzila. Jis ir jo artimieji yra ištikimi „Draugo“ skaitytojai. Pats Tomas prenumeruoja visus tris mūsų leidinius: „Drauga“, „Draugas News“ ir „Lithuanian Heritage“. Mums visada smagu susitikti ir pasikalbėti su savo skaitytojais.

Tie, kurie apsilankė mugėje, neišėjo tuščiomis. Vieni į namus parsivežė lietuviškų prekių ir skanumynų, kiti – puikių prisiminimų.

„Draugo“ inf.

Elena Sniras lino gaminius prekiaujančios „Authentic Gallery“ atstovė.

Už lietuvių ištekėjusi vokiečių kilmės Daniela Paulius (k.) gamina įvairius pagardus, kuriuos pristatė ir pardavinėjo mugėje. Mugės viešnia Vasilisa Daniloff (d.) paragavo šiais priekoniais pagardinto patiekalo.

„Į sveikatą“, – sako prie didžėjaus pulsto lietuvišku alumi atsigavinti nusprendę vyrai (iš k.): Vytautas Sruoga ir šio alaus gamintojas Saulius Sadauskas (d.)

LF naujienos – žiniaraštyje „Liepsna –2021“

Lietuvių Fondo (LF) narius ir rėmėjus pasiekė naujas žiniaraštis „Liepsna – 2021“.

Žiniaraštyje skaitytojai galės perskaityti apie 2021 m. gegužės 1 d. įvykusį 58-ąjį metinį LF narių suvažiavimą, kuriame į LF tarybą 3 metų kadencijai išrinkti penki nauji direktoriai. Naujuoju LF tarybos pirmininku išrinktas Taurus Bublys, naująją LF valdybos pirmininke – Milda Davis.

Skaitytojai susipažins su LF Pelno skirstymo komisijos pirmininko Juozo Kapačinsko pateikta ataskaita apie 2021 m. LF paramos skirstymo I etapo rezultatus: 88 prašymams skirta 905,075 dol. parama.

Paskutiniame puslapyje rašoma apie mokesčių lengvatų aukotojams prašymą 2021 m.

Gausiai nuotraukomis iliustruotas leidinys išleistas lietuvių ir anglų kalbomis. Daugiau skaitykite LF tinklalapyje: www.lithuanianfoundation.org/LT/wp-content/uploads/2021/07/2021-07-lf-ziniarastis-newsletter.pdf

LF inf.

Moteriai tautiniais drabužiais – 100!

Nuostabi ir 100 metų sulaukusi! Elena Sakienė ir Romualdas Zableckas.

Asmeninio archyvo nuotraukas

ROMUALDAS ZABLECKAS

Į Jungtines Valstijas atvykau 1990 m. vasaros pabaigoje. Mano dėdė, kuris save laikė daugiau vokiečiu nei lietuviu, apie jokių lietuvių Colorado valstijoje nieko nežinojo. Aš ieškojau kontaktų su lietuviais įvairiais būdais: varčiau Lovelando telefonų knygą, skambindamas asmenims su lietuviškomis pavardėmis, užsisakiau laikraštį „Draugas“, ieškodamas skelbimų iš Colorado, sėdėdavau su lietuvišku laikraščiu ant suolo, demonstratyviai rodydamas ne anglišką laikraščio pavadinimą. Porą kartų praeiviai užkalbino mane, klausdami, kokia kalba aš skaitau šį laikraštį, bet paklausė jie tik iš smalsumo. Kartą Denveryje užtikau informacijos kioskelį. Na, galvoju, čia tai tikrai žinos, kur „slepiasi“ Colorado lietuviai. Kioskelyje sėdėjusi juodaodė amerikietė net nežinojo su kuo ta Lietuva yra „valgoma“. Nusivyliau visai ir nusprendžiau, kad Colorade lietuvių nėra.

Prarėjo pusantros metų ir kartą „Drauge“ užtikau skelbimą, kad ieškoma auklė, kalbanti lietuviškai. Telefonas buvo nurodytas su valstijos kodu 303. „Juk tai Colorado kodas!“ – apsidžiaugiau ir iškart puoliau skambinti. Atsiliepė moteriškas lietuviškas balsas su nedideliu amerikietišku akcentu ir gana stipria tarmiška gaidėle. „Atleiskit, kad skambinu Jums, – sakau. – Iš manęs būtų ne kokia auklė, mat palikau dvejų metų dukrą Lietuvoje ir, matant panašaus amžiaus vaikus, man plyšta širdis“. „Tai ko tadu nori?“ – gana grubokai paklausė moteris. „Labai džiaugiuosi išgirdęs lietuvių kalbą, – sakau. Ir pridūriau – Aš ieškau kontaktų su Colorado lietuviais“. „Tai gerai, – jau kiek švelnesniu balsu atsakė moteris. – Mes kap tik renkamės į Kalėdinį pobūvį Denveryje. Atvažiuok. Va duosiu tau adresą... Kap tavo vardas? Mano tai Elena Sakienė. Nu žinai, amerikoniškai an popierių tai Sakas“.

Taip susipažinau su ponja Elena Sakiene (Sakas), o to lietuviško susibūrimo metu ir susitikau su ja pirmą kartą. Tai buvo, palyginus su manimi, nedidelio ūgio guviomis akimis moteriškaitė. Elena judriai sukosi tarp stalų ir pristatinėjo mane, pirmą sutiktą „tarybuką“ visiems „dipukams“ kaip eksponatą. Visi buvo labai malonūs, nors žiūrėjo į mane gan įtariai. Nėra ko

stebėtis, juk aš išvykau iš Lietuvos, vos jai paskelbus nepriklausomybę ir klausimas „Ko tu čia atvažiavai?“ buvo pateiktas ne vieną kartą.

Elena dėvėjo tautinius drabužius ir pagal savo metus (jai tada buvo 70) atrodė puikiai! Tautiškai apsirengusių lietuvių pamačiau ir daugiau, nors dauguma jų tarpusavyje kalbėjosi angliškai. Tik vėliau supratau, iš kur toks tautinių drabužių paradas. Ogi pasirodė Denverio lietuvių šokių ansamblis „Rūta“! Ponia Sakienė vikriai sukosi šokdama „pagyvenusių“ grupėje. Iš pradžių buvo gan juokinga, nes kai

kai kurie šokėjai šoko tiek už suaugusius, tiek už pagyvenusius. „Mums reikia šokėjų. Ateik šokt!“ – vos ne išakmiai paragino ponja Elena. „Gal kada vėliau, – atsakiau. – Kol kas aš savaitgaliais dirbu, o jūs repetuojate tik savaitgaliais“.

Jau iš pirmo pokalbio apie ponją Elena sužinojau daug, nes ji tą vakarą buvo šneki. Ji man pasakojo ir anekdotus, ir apie tai, kaip bėgo iš okupuotos Lietuvos, ir apie pabėgėlių stovyklas Vokietijoje, ir apie pirmus darbus, atvykus į Ameriką. Tik vėliau supratau, kad ji šneki buvo ne tik tą vakarą. Esu praleidęs ištisas valandas kalbėdamasis su ja. Išklausu ir linksmų, ir liūdnu istorijų. Sužinojau daug apie jos šeimą, dukras, anūkus. Net nežinau, kodėl ponja Elena su manimi taip atviravo. Gal todėl, kad aš taip pat tapau aktyviu Lietuvių Bendruomenės (LB) nariu ir „Rūtos“ šokėju, o gal todėl, kad aš paprasčiausiai buvau įdėmiu jos klausytoju, kas man tikrai nėra būdinga.

E. Sakienė ne iš karto atsirado Colorado valstijoje. Į Denverį ji atsikraustė iš Buffalo, NY. Tik atvykus, ji sparčiai išitraukė į lietuvišką veiklą: buvo ir LB valdybos nare, ir, kaip minėjau, „Rūtos“ šokėja. Visada linksma, su šypsena veide, visada vikri ir visada – su tautiniais drabužiais. Ponia Sakienė be tautinių drabužių mačiau tik vieną kartą. To lietuviško susibūrimo metu ji priėjo prie manęs, tarsi bandydama atsiprašyti, kad atėjo be tautinių aprėdų.

E. Sakienė taip pat buvo aktyvi Respublikonų partijos narė. Ji ben-

dravo su senatoriais ir kitais valdžios atstovais, visais galimais būdais minėdama Amerikos politikams Lietuvos vardą ir tuo be paliovos kovodama už Lietuvos nepriklausomybę.

Štai tokia yra ponja Elena Sakienė ir jai sukako 100 metų!

Visa Colorado bendruomenė sveikina Jus, ponja Elena, su tokiu gražiu jubiliejumi ir linkime Jums daug sveikatos ir energijos, kurios mums visiems reikia tik pavydėti. Ilgiausių metų, ilgiausių!

Romualdas Zableckas – Colorado LB valdybos narys.

Renginiuose E. Sakienė beveik visada pasirodo su tautiniais drabužiais.

2021-IEJI ARCHYVŲ METAI

Mes taip gyvenome...

KRISTINA LAPIENYTĖ

Neseniai Lituanistikos tyrimo centro (LTC) archyvu buvo padovanota knyga – Jadvygos Andriulionytės-Vailionienės (1926–2017) kūrybos rinktinė „Aš nebijau išeiti“, išleista 2017 metais. Iš tiesų galime pasidžiaugti, kad pastaruoju metu gauname vis daugiau knygų, periodikos, kurios anksčiau neturėjome. Tačiau ši knyga ypač atkreipė dėmesį. Jos sudarytoja ir redaktorė Lionė Lapinskienė knygą apibūdina taip: „Įtaigiai ir spalvingai kuriamas Jadvygos gerai pažinto aplinkinio pasaulio (vietomis ir su ryškiais istoriniais kontekstais) paveikslas“.

Autorė, gimusi ir gyvenusi Lazdijų rajone, dalį savo kūrybinių yra rašiusi gimtąja, deveniškių, tarne, kuri ir suteikia kūrybai ypatingo tikrumo ir savitumo. Jos vaizduojami charakteriai – nepagražinti, paprasti kaimo žmonės, su savo gyvenimo kasdienybe ir įvykiais: bulviasodis, pirslybos, gimtadieniai, išgertuvės. Pasakojimai tokie autentiški ir paprasti, kad balansuoja tarp tikrovės atpasakojimo ir kūrybos ribos, nebesupaisysi, ar autorė čia pasakoja atsiminimus iš savo gyvenimo, ar seka dzūkiškas pasakas, ar perpina tikrumo ir pramanų gijas, kaip antai pasakojimas „Biedna, ale razumna merga“, kur kaip pasakoje neturtinga mergina savo gudriais atsakymais įtikino pirslių, kad ji verta ištekti už pasiturinčio jaunikačio.

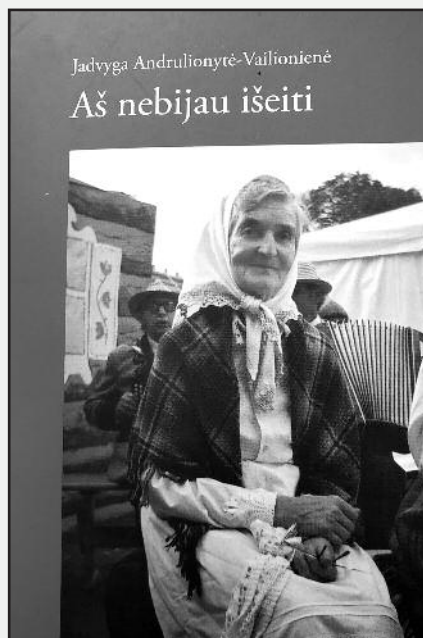
J. Andriulionytės-Vailionienės pasakojimai yra

vieni ar kitaip susiję su kaimu, taigi nejučia siejasi su lietuvių klasikais, rašiusiais apie kaimo žmonių gyvenimą. Štai pasakojimo „Klaida“ apie nelaimingą meilę ir pradangintą kūdikį, tema tarsi atskamba iš Vieniolio „Paskenduolės“, o kaimo moterų likimai, nors ir ne tokie tamsūs kaip Žemaitės „Marčioje“, tačiau vis tiek atskleidžia Lietuvos kaimo problemas – girtuoklyse, sunkų darbą, žmonių susvetimėjimą. Tačiau kūriniuose taip pat nesunku pastebėti ir dzūkiško „pašposavimo“, juoko gyslelę, kai pasišaipoma iš pasipūtėlių, pajuokiami girtuokliai ar parodoma, kaip smulkūs nesusipratimai išsprendžiami su sveiku kaimišku racionalumu, kaip antai kūrinyje „Pirmo rozo nebuvo“, kur aprašyta girtuoklio kaimyno nakvoti nepriėmusi Ona.

Kuo knyga svarbi LTC archyvu? Nors ir gyvename beveik skaitmeniniame pasaulyje, knygų skleidžiama išmintis bei jose perteikiama patirtis yra neatsiejama mūsų paveldo dalis. Kai į archyvus skambinantys žmonės klausia, ar mes vis dar renkame knygas, nuotraukas, garso įrašus, nes „na, juk žinote, dabar viskas yra internete...“, atsakome – taip. LTC archyvas vis dar kaupia ir neskaitmeninio formato dokumentus. Taip pat skatiname rinkti ir kaupti (bei dalytis su mumis ir atsiųsti į archyvus) ir skaitmenines nuotraukas, dokumentus, nes skaitmeninis paveldas dažnai yra trumpalaikis. Atrodo, kad jis

lengvai prieinamas, bet iš tikrųjų – nufotografavome, pasidalijome socialiniuose tinkluose ir... pamiršome.

Taigi kviečiame LTC (15533 129th Street, Lemont, IL 60439) siųsti savo archyvinę medžiagą – dokumentus apie jūsų veiklą, nuotraukas, garso įrašus, laikraščius ir knygas. Dėl išsamesnės informacijos galite kreiptis tel. 773-434-4545 arba info@lithuanianresearch.org.

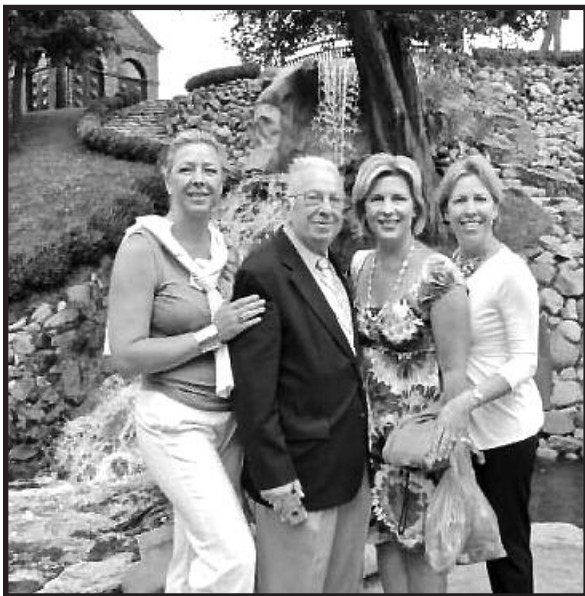
Vytautas Čekanauskas: Lietuvai skirtas gyvenimas

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Š. m. birželio 26 d. „Draugo“ numeryje jau rašėme apie tai, kad neseniai „Vagos“ leidykla Vilniuje išleido prof. Juozo Skiriaus knygą „Garbės generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas. Atstovavimas Lietuvai JAV Vakarų pakrantėje“. Knygos autorius, žinomas lietuvių išeivijos tyrinėtojas J. Skirius maloniai sutiko atsakyti į „Draugo“ korespondento klausimus apie naują knygą, jos atsiradimo aplinkybes ir ypatingą asmenybę, kuriai ši knyga skirta.

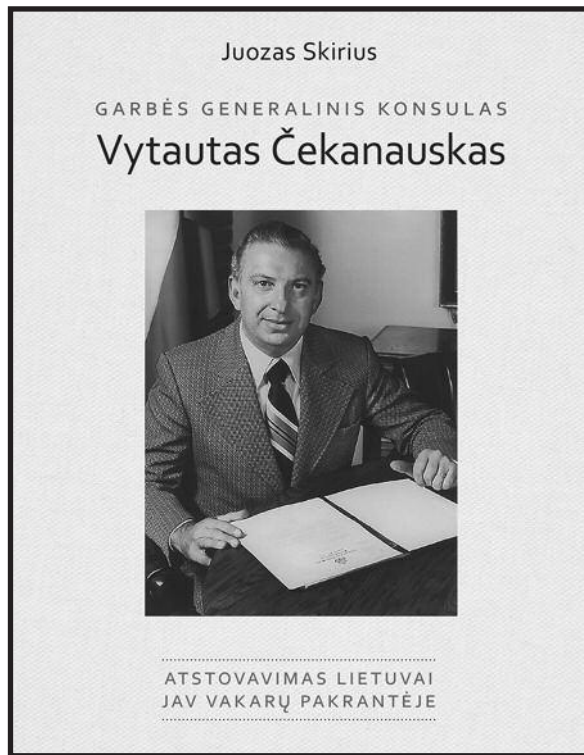
Kaip ir kodėl ėmėtės rašyti knygą apie šią asmenybę?

Ši knyga turi savo istoriją. Jos ištakos yra dar mano disertacijos „Lietuvos ir JAV politiniai-diplomatiniai ir ekonominiai santykiai 1919–1929 m.“ temoje, apgintoje 1988-aisiais. Rinkdamas disertacijai medžiagą, susidomėjau ne vienu aktyviu Jungtinių Amerikos Valstijų lietuviu, tarp jų ir dr. Juliumi J. Bielskiu, kuris tapo pirmuoju Lietuvos konsulu New Yorke, o vėliau ir pirmuoju Lietuvos garbės generaliniu konsulu Los Angeles. Lituanistinių tyrimų ir studijų centro Čikagoje vadovo, šviesios atminties prof. Jono Račkausko raginamas, parašiau ir 2004 m. išleidau monografiją, skirtą J. Bielskio biografijai ir jo politinei veiklai nušviesti. Paskutinėje knygos dalyje trumpai aprašiau, kaip po jo mirties 1977 m. buvo paskirtas naujas Lietuvos garbės generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas (1929–2009). Tuo lyg ir viskas turėjo pasibaigti. Bet maždaug apie 2010 m. Lietuvos edukologijos universitete vieno renginio metu prie manęs priėjo rašytojas, lituanistikos profesorius Vytautas Martinkus ir užsiminė, jog Los Angeles lietuvių veikėjas, mūsų universiteto mecenatas Albinas Markevičius norėtų, kad parašyčiau knygą, skirtą konsului V. Čekanauskui. Tuo metu užsiimti knygos rašymu negalėjau, nes turėjau kitus projektus, bet mintyse tai liko. Praėjus keleriems metams ir aš pats gavau iš A. Markevičiaus laišką su pasiūlymu, ar negalėčiau imtis tokio darbo.

V. Čekanauskas su dukromis (iš k.): Vida Bruožienė, Rita Žukienė ir Daiva Navarrette

Tuo metu jau ėjo į pabaigą mano naujos knygos „JAV lietuvių darbai Lietuvai 1918–2018 m.“ parengimas ir dar neturėjau numatęs kitų darbų. Todėl tada sutikau imtis tokio naujo tyrimo ir knygos parašymo. Kokie buvo motyvai? Pirmiausia, norėjosi turėti kuo pilnesnį Lietuvos konsulato Los Angeles, kaip Lietuvos diplomatinės tarnybos (toliau – LDT) 1940–1990 metais sudėtinės dalies veiklos istorijos vaizdą. O be antrojo konsulo V. Čekanausko veiklos tyrimo to nebuvo galima pasiekti. Antra, V. Čekanauskas buvo pirmasis iš dipukų, kuris tapo LDT nariu JAV. Tai irgi buvo nauja LDT veikloje. Trečia, V. Čekanauskas, kaip LDT narys, yra ilgiausiai dirbęs konsulinį-diplomatinį darbą Amerikoje nepriklausomos Lietuvos laikotarpiu. Kaip tik čia atsirado galimybė palyginti konsulo veiklą iki nepriklausomybės ir po jos atkūrimo. Ketvirta, taip pat atsirado galimybė detaliau atskleisti vieno garbės konsulo veiklą, kuri buvo ir yra panaši į kitų garbės konsulų, kurių dar nepasiekė tyrinėtojų plunksna, pareigų vykdymą. Pagaliau ir penkta, turėjau progą plačiau pasidomėti ir pakalbėti apie labai veiklią Californijos lietuvių bendruomenę, kurioje neišvenigiamai „sukosi“ ir pats V. Čekanauskas.

Naujoji knyga skirta ypatingai asmenybei.

Rašydamas knygą naudotės daugybe šaltinių, joje daugiau kaip tūkstantis išnašų. Kaip pavyko susidoroti su tokia medžiagos gausa, ją susisteminti ir patraukliai pateikti skaitytojui?

Kiekvienas istorikas tyrinėtojas savo darbe nepsieina be pirminių šaltinių – archyvinės medžiagos. Teko ją rinkti ne tik Lietuvos valstybės archyvuose ir Lietuvos Užsienio reikalų ministerijos einamajame archyve, bet ir visuomeniniuose bei privačiuose – Pasaulio lietuvių archyve Čikagoje, asmeniniuose Algirdo Sprindžiūno (V. Čekanausko brolis, gyvenantis Kaune), Albino Markevičiaus, Vytauto Landsbergio, Edmundo Kulikausko ir kitų archyvuose. Ypač svarbus buvo gausus asmeninis V. Čekanausko archyvas Los Angeles (Westlake Village), saugomas jo šeimos. Teko peržiūrėti ištisus kompleksus JAV lietuvių spaudos, ypač savaitraščių „Dirva“, žurnalą „Lietuvių dienos“, leidinuką „Lietuviai Amerikos vakaruose“ ir kt. Nemažai medžiagos suradau pačių Los Angeles lietuvių sudarytuose leidiniuose, skirtuose prisiminti kai kurių draugijų veikimą, lituanistinį švietimą, iškilnesnes asmenybes. O kur dar šimtai nuotraukų, kurios pasitarnavo kaip vaizdinis šaltinis.

Taigi, teko peržiūrėti keliolika tūkstančių puslapių dokumentų ir spaudos straipsnių. Iš Los Angeles parsiskraidinau porą tūkstančių kopijų svarbiausių dokumentų. Medžiagos suradimas, peržiūrėjimas ir atranka užima tikrai nemažai laiko. Nepaklūsti dokumentų ir kitos medžiagos gausume padeda gerai apgalvotas būsimos knygos planas – išplėstas jos turinys. Surinkti dokumentai sisteminami pagal plano klausimus. Tokiu būdu atsiranda naujos dokumentų bylos, jau sudarytos paties tyrinėtojo. Bylos tampa pagrindu kuriamam knygos tekstui. Labai džiaugiuosi, kad atkreipėte dėmesį į šios knygos patrauklumą skaitytojui. Kiekvienas autorius stengiasi pateikti kiek įmanomai labiau prieinamą skaitytojui savo sukurtą tekstą. Iš jūsų pastebėjimo supratau, kad tai man kažkiek pavyko.

Kas buvo sunkiausia rašant šią knygą, kaip pavyko tuos sunkumus įveikti? Kiek laiko atėmė šis darbas?

Sunkiausia – pasirengti knygos rašymui. Neslėpsiu, daugiau kaip pusmetį kūriau jau paminėtą knygos planą, būsimos knygos struktūrą. Daug kartų teko ją perdarinėti, keisti. Norėjosi apimti kiek įmanoma daugiau knygos herojaus gyvenimo ir veiklos pusių, kad būtų kuo plačiau ir išsamiau atspindėta jo visuomeninė, konsulinė veikla, asmeninis gyvenimas. Tikrai nedėkingas istorikui darbas rašyti apie žmogų, kurį dar puikiai prisimena jo artimieji, draugai, pažįstami – nuomonės gali būti įvairios. Kreipiausi į daugelį, prašydamas atsiminimų apie jį. Buvau parengęs ir specialų klausimyną. Istorikui reikia labai įsijausti į tą laikotarpį, pajusti V. Čekanauską kaip žmogų, gerai išstudijuoti visą prieinamą medžiagą, susietą su juo ir tik tada daryti apibendrinimus, pateikti savo matymą. V. Čekanausko asmeniškai nepažinau, bet apie jį dabar žinau daugiau nei bet kas kitas. Tyrimas ir knygos rašymas pareikalavo daugiau kaip ketverių metų. Tai buvo man tikrai įdomus ir nenuobodus darbas. Tikiuosi, ir skaitytojas susidomės, nenusivils.

Knygą prof. J. Skirius rašė daugiau kaip ketverius metus.

Skaitant knygą negali nesistebėti, koks užimtas buvo V. Čekanauskas, kiek laiko ir pastangų per 32 metus jis skyrė savo darbui ir Lietuvos reikalams.

Kai pradėjau rinkti medžiagą ir dėti pagal temas, taip pat buvau nustebęs šio žmogaus užimtumu – jo visur pilna: ir lietuvių, ir amerikiečių renginiuose, jis dažnai buvo vienas iš tų, kurie pradėdavo renginį, nuolatinis kalbų sakytojas (joms taip pat reikėjo ruošti), susirinkusių sveikintojas. Jis, kaip įtakingų organizacijų (ALT'o skyrius Los Angeles, Los Angeles tautinių grupių komitetas ir kt.) vadovas, o vėliau kaip konsulas dalyvaudavo susitikimuose, pokalbiuose ir diskusijose. V. Čekanauskas visur pastebimas su savo ištikima talkininke – žmona Janina, kuri papildė jį ir kuri papuošdavo renginius savo muzikiniais sugebėjimais, giedodama Lietuvos ir JAV himnus, atlikdama lietuvių liaudies dainas.

Lietuviškuose renginiuose matome ir visą Čekanauskų šeimyną – žmona ir trys dukros, pasidabinusios tautiniais drabužiais, užimdavo svetimtaučius, jiems pasakodavo apie Lietuvą ir pan. Reikia turėti galvoje ir tai, kad jis iki pat 1992 m. turėjo tarnybą ir tik laisvalaikius bei savaitgalius galėjo skirti visuomeninei ir konsulinei veiklai. Nepaisant to, rasdavo laiko šeimai, draugams, savo pomėgiams.

Nukelta į 14 psl.

Garbės generalinis konsulas V. Čekanauskas ir jo žmona Janina su prezidentu Ronald Reaganu.

Parengė Vitalius Zaikauskas

LIETUVA

Prezidentas: mes visi – viena Lietuva

Vilnius (Prezidento komunikacijos grupė) – Pasaulio lietuvių vienybės dienos proga Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda ir šalies pirmoji ponia Diana Nausėdienė susitiko su Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) lyderiais. Buvo aptartas referendumas dėl daugiabinės pilietybės, kuris turėtų įvykti 2024 m. kartu su Prezidento rinkimais.

„Kviečiu visas pasaulio lietuvių bendruomenes aktyviai įsitraukti tiek dinant pilietinį aktyvumą diasporoje, tiek vykdant švietėjišką kampaniją Lietuvoje“, – sakė šalies vadovas ir pabrėžė, kad yra svarbu suderinti tinkamą referendumo formulotę ir išspręsti iki galo balsavimo internetu galimybes, pirmiausia Pasaulio lietuvių apygardoje.

Susitikime skirta dėmesio ir lituanistinio švietimo klausimams aptarti. Nors užsienyje veikia daugiau nei 200 lituanistinių mokyklų, neoficialiais duomenimis, tik 6 proc. užsienyje augančių lietuvių vaikų sistemingai mokosi kalbos ir Lietuvos istorijos.

Šalies vadovas pabrėžė lituanistinių mokyklų mokytojų, mokyklų kūrėjų pasišventimą steigiant ir išsaugant lituanistines mokyklas, perduodant paveldėto ryšio su Lietuva vertybę jaunajai kartai ir pažymėjo, kad lituanistinės mokyklos ne tik padeda diasporos vaikams išlaikyti ryšį su Lietuva, o grįžus į Lietuvą integruotis, bet ir skatina burtis suaugusiųjų bendruomenės, tampa svarbiu lietuvių bendruomenės centru, telkia tautiečius bendrai lietuviškai veiklai.

Pratybos hibridinėms grėsmėms atremti

Vilnius (Kariuomenės pranešimas spaudai) – Lietuvoje vyksta Vokietijos karių pratybos „Greitas kardas“, skirtos hibridinėms ir aukšto intensyvumo grėsmėms atremti.

Iki liepos 29 d. vyksiančiose pratybose Pabradėje, Švenčionių rajone, pirmą kartą Lietuvoje realiai dislokuojamas divizijos štabas su jai pavaldžių brigadų štabais.

Pratybų tikslas – kuo greičiau perdislokuoti štabus ir vadovavimo elementus į NATO priešakinį regioną, siekiant stiprinti sąjungininkų tarpusavio sąveiką ir gebėjimą veikti kartu.

Šias Vokietijos kariuomenės štabų pratybas NATO sąjungininkės teritorijoje divizijos vadovybė surengė savo iniciatyva.

Pratybų scenarijus sukurtas mokyti atremti hibridines grėsmes ir vykdyti kolektyvinės gynybos aukšto intensyvumo operacijas. Pratybose bus vykdomi orlaivių skrydžiai su realiomis vietovės išžvalgymo užduotimis.

Per pratybas priešakinė divizijos vadovybė, jos vadovaujamų brigadų vadovybės, pratybų vertinimo ir dalis pratybų padalinių persikelia į Lietuvą, o divizijos pagrindinė vadovybė ir kiti padaliniai lieka Vokietijoje, Wildflecken, ir iš ten užtikrina pratybų eigą mūsų šalyje.

Tai pirmosios Vokietijos 10-osios tankų divizijos štabo su priskirtais padaliniais pratybos užsienyje.

Gražinta Lietuvos pilietybė PLB pirmininkei

Vilnius (Prezidentūros inf.) – Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda, vadovaudamasis Konstitucija, Pilietybės įstatymu ir atsizvelgdamas į Pilietybės reikalų komisijos rekomendaciją, pasirašė dekretą, kuriuo Vokietijos pilietei Daliai Henke-Cijunskaitėi, turinčiai ypatingų nuopelnų Lietuvos valstybei, gražino Lietuvos Respublikos pilietybę.

D. Henke-Cijunskaitė yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkė, vadovaujanti šiai didžiausiai lietuvių diasporos organizacijai nuo 2015-ųjų. 2004 m. ji padėjo įkurti iki šiol gyvuojančią lituanistinę Hamburgo mokyklą „Abécédé“, yra ne pelno siekiančios lietuvių ir vokiečių draugijos „LiT.art“ kultūros draugijos, padedančios užmegzti ryšius tarp Vokietijos ir Lietuvos menininkų, narė, Europos lietuvių kultūros centro Hiutenfelde įkūrėja, aktyvi daugybės renginių, skirtų lietuvių bendruomenėms, organizatorė.

Jau du dešimtmečius D. Henke aktyvi veikia padeda palaikyti lietuvių gyvenančių 51-oje pasaulio šalyje, visuose žemynuose, nuolatinį ryšį su Tėvyne, saugoti tautinį identitetą, skatinti lituanistinį švietimą ir puoselėti kultūrinę tradicijas lietuvių bendruomenėse.

Pagaliau atgulė amžinojo poilsio

Vilnius (KAM inf.) – Liepos 18 d. Kėdainių rajone, Gudžiūnų kapinėse, palaidotas paskutinis sovietų valdžios mirties bausme nubaustas partizanas Pranciškus Prusaitis-Lapė.

Prisikėlimo apygardos štabo skyriaus viršininkas P. Prusaitis-Lapė KGB kalėjime Vilniuje sušaudytas 1963 metais.

Partizano palaikai buvo paslėpti, o vykdant partizanų paieškas Vilniaus miesto vadinamose „Našlaičių“ kapinėse, rasti ir identifikuoti.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę P. Prusaitis-Lapė apdovanotas Vyčio kryžiaus ordino Karininko kryžiumi (po mirties), jam suteiktas Kario savanorio statusas ir majoro laipsnis.

Turtingiausi Lietuvoje. Oficialiai

Valstybinė mokesčių inspekcija interneto svetainėje paskelbė valstybės tarnautojų ir jų šeimos narių turto deklaracijų duomenis už 2020 m., kurie turi pareigą viešai atskleisti informaciją apie nuosavybės teise valdomą turimą.

Pagal viešai skelbiamas turto deklaracijas už 2020 m. turtingiausias vietas asmuo yra Vidmantas Dambrauskas, Klaipėdos miesto tarybos narys ir UAB „Birių krovinių terminalas“ generalinis direktorius. Jo deklaruoto turto vertė siekia 18,8 mln. eurų. Kartu su sutuoktine Renata Leonhardt deklaruotas V. Dambrausko turtas – 19,7 mln. eurų. Jis per metus sumažėjo apie 0,7 mln. eurų (2019 m. buvo 20,4 mln. eurų).

Antroje vietoje yra Seimo nario mandato atsisakęs buvęs europarlamentaras, verslininkas Antanas Guoga (17,3 mln. eurų. Jo bendras šeimos turtas – 18,5 mln. eurų). Už 2018 m. A. Guoga su sutuoktine Aiste Guogiene buvo deklaravę 28,8 mln. eurų vertės turto.

Trečia sąrašė – užsienio reikalų ministro, Seimo nario Gabrieliaus Landsbergio sutuoktinė Austėja Landsbergienė, kurios deklaruoto turto vertė yra 16,3 mln. eurų. A. Landsbergienė yra privačių švietimo įstaigų steigėja ir vadovė. Bendras deklaruotas Landsbergių šeimos turtas – 16,7 mln. eurų, kurio vertė per metus padidėjo 2,2 mln. eurų (2019 m. – 14,5 mln. eurų).

Europarlamentaras Viktoras Uspaskichas – ketvirtas (6,7 mln. eurų; 2019 m. – 4,9 mln. eurų), penktas – Arūnas Tuma, Klaipėdos miesto tarybos narys, „Kaminera grupės“ valdybos pirmininkas (6,2 mln. eurų; šeimos bendras – 6,8 mln. eurų, 2019 m. šeimos – 3,9 mln. eurų).

Pagal už 2019 m. teiktas viešas turto deklaracijas, turtingiausias pernai buvo tuometis Seimo narys Ramūnas Karbauskis. Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos pirmininko ir UAB „Agrokonzernas“ akcininko R. Karbauskio turtas tada vertintas 24,3 mln. eurų. R. Karbauskio sutuoktinė Lina Karbauskienė už 2019 m. deklaravo turto už beveik 136.000 eurų.

Turto deklaracijos už 2020 m. R. Karbauskis nepateikė. Po Seimo rinkimų 2020 m. rudenį jis atsisakė Seimo nario mandato. Tuo atveju, kai gyvenimas nėra pateikęs turto deklaracijos, jo duomenys nėra paskelbti ir VMI sistemoje.

„Verslo žinių“ nuotr.

Turtingiausieji valdžioje

Prezidentas Gitanas Nausėda savo turto deklaracijoje nurodo, kad jo turimo gyvenamojo namo vertė yra 263 500 eurų, taip pat jis valdo žemės sklypą, kurių vertė yra 95 250 eurų. Prezidentas taip pat deklaravo 20 444 eurus santaupų ir 80 204 eurų negražintą paskolą. Lyginant 2020 ir 2019 metų šalies vadovo turto deklaracijas – pokyčių jose nedaug: kiek daugiau nei tūkstančių eurų padidėjo prezidento valdomų žemės sklypų vertė ir apie 18 tūkst. eurų sumažėjo jo deklaruota turima paskola.

Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen deklaravo turinti butą, kurio vertė siekia 152 200 eurų, bei gyvenamąjį namą, vertinamą 58 950 eurų suma. Jos pajamų deklaracijoje nurodoma, kad turima 66 785 eurų santaupų Lietuvos finansinėse įstaigose ir 4000 eurų finansinėse įstaigose, esančiose užsienio šalyse. Seimo pirmininkė deklaravo 21 000 eurų negražintų paskolų.

Premjerė Ingrida Šimonytė deklaravo, kad jai priklausančių butų daugiabučiuose namuose vertė yra 90 000 eurų, o gyvenamųjų namų (namo dalių) vertė yra 140 000 eurų. Ministrė pirmininkė valdo žemės sklypą, kurių vertė yra 24 500 eurų. Jai taip pat priklauso kelios transporto priemonės už 20 000 eurų. I. Šimonytės kredito įstaigose ir ne jose turimų piniginių lėšų suma yra 3 125 eurų, o pasiskolintų ir negražintų lėšų suma – 63 194 eurai.

Turtingiausias ministrų kabineto narys yra Dainius Kreivys (857 716 eurų), G. Landsbergis – antras (395 117 eurų).

Turtingiausias Seimo narys (po A. Guogos, kuris atsisakė mandato) yra Valdemaras Valkiūnas, kuris deklaravo turto už beveik 4,9 mln. eurų.

Toliau eina Seimo narys Arminas Lydeka, jo deklaruota turto suma siekia kiek daugiau nei 1 mln. eurų.

Trečias yra Kazys Starkevičius, kuris deklaravo turto už 949 000 eurų.

„Verslo žinios“, LRT.lt

Užsienio menas domina Lietuvos kolekcininkus

JOVITA BELIAK

Meno kūrinių kolekcininkai – neatsiejami meno rinkos dalyviai, kurie kartu su muziejais turi didelę įtaką rinkos suaktyvinimui bei didesniai meno gerbėjų rato praplėtimui. Ypatingai jų vaidmuo svarbus besivystančioms rinkoms, tokioms kaip Lietuvos. Nors meno kūrinių kolekcionavimas gali atrodyti kaip tiesiog malonus hobis kaupti, tačiau po juo slypi didelis, kruopštus ir atsakingas darbas, kurio naudą jaučia ne tik dvasinę ir materialinę investiciją turintis kolekcininkas, bet ir visuomenė.

„Lewben Art Foundation“ – iš privačios kolekcijos išaugusi nevalstybinė institucija, administruojanti reprezentatyvią meno kolekciją, kurią 2013 m. įsteigė meno mecenatas, kolekcininkas ir verslininkas Vilijus Kavaliauskas kartu su žmona Rita. Kartu su augančia kolekcija, kurioje skaičiuojama jau per 1 500 darbų, augo ir noras neuždaryti jos namuose, bet atverti visuomenei.

Apie „Lewben Art Foundation“ veiklą bei pastarųjų metų pasiekimus pasidalinti su „Draugo“ skaitytojais mielai sutiko šio fondo direktorė **Ugnė Bužinskaitė**. Su Ugne pirmą kartą susitikome 2017 m. vasarą, kuomet ji buvo atvykusi studijuoti į

Būsimo „Lewben Art Foundation“ meno centro vizualizacija. „IMPLMNT“ architects

jo palaiminimo – jam tai be galo rūpi. Kartu dirbame ir su meno patarėjais, diskutuojame ką galėtume įtraukti į kolekciją”.

Visą šį laiką fondas savo patalpų neturėjo, todėl renginius, parodas bei ekspozicijas rengdavo su partneriais – dažniausiai su muziejais, tokiais kaip Lietuvos nacionalinis dailės muziejus Vilniuje ir Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus Kaune. Atviriems visuomenei projektams įgyvendinti fondas pritraukia lėšų tiek iš privačių rėmėjų, tiek iš valstybinių institucijų, pvz., Lietuvos kultūros tarybos.

Didžioji dalis meno kūrinių yra saugoma saugykloje, dalis yra pas patį kolekcininką namuose, kai kuriuos kūrinius fondas yra paskolinęs muziejams nuolatiniams parodoms, o dalis netgi patalpinta integruotų verslo paslaugų grupės „Lewben“, kuriai priklauso „Lewben Art Foundation“, biure. Beje, čia darbuotojai yra ne tik apsupti meno kūrinių, bet nuolatos vyksta edukacinės programos, per kurias yra pasakojama apie meno rinką, meno kūrinių vertę ir tokiu būdu stengiamasi supažindinti kitų sričių specialistus su meno pasauliu bei sužadinti jų norą domėtis šia sritimi. „Kūriniai nuolat migruoja po pasaulį – Kiniją, Ameriką, Europą. Kolekcija yra atvira ir bendradarbiaujame tik su profesionaliomis institucijoms”, – atsakingą požiūrį pabrėžia U. Bužinskaitė.

kiekvienas čia gali atrasti jam labiau patinkančią meno formą – skulptūrą, tapybą, fotografiją, grafiką, piešinių, instaliacijų, video meno kūrinių ar net performansų. „Mūsų naujausias ir pirmasis toks praeito rudens įsigijimas buvo gyvas performansas. Mums patiems tai buvo visiškai naujas dalykas, nes iki tol turėjome tik performanso dokumentacijas. Įsigijome lietuvių menininkės Gintarės Minelgaitės, pasivadinusios slapyvardžiu Dr. GoraParasit, performansą ‘Tristanas ir Izolda’. Tai buvo labai įdomus dalykas, nes sutartyje reikia apibrėžti šios iš pirmo žvilgsnio neapčiuopiamos meno formos įsigijimą. Pradedi detaliau galvoti ir supranti, kad vis dėlto yra tų apčiuopiamų dalykų, pavyzdžiui, performanse dalyvauja sąlyginai daug žmonių, todėl tu išgyvi visus tuos rekvizitus – kostiumus, video transliaciją, atlikėjos operos solistės arijos įrašą, garso takelį, scenografiją ir pan. Tuomet reikia pamąstyti, kiek kartų per tam tikrą periodą jį galėsime parodyti – įvertinti, kiek laiko turėsime duoti menininkams pasirošti, surinkti komandą ir t. t.”, – apie gana retą Lietuvoje tokios medijos formos įsigijimą pasakoja fondo direktorė.

Įsteigs naują meno centrą Vilniuje

Vienas didžiausių šių metų pasiekimų – tai laimėtas Vilniaus miesto savivaldybės konkursas, kurio dėka jau kitais metais „Lewben Art Foundation“ įsteigs meno centrą Vilniuje, Bernardinų g. 6–12, kuriame pristatys šiuolaikinį Lietuvos ir užsienio meną bei lankytojus džiugins edukacine veikla. „Patalpos yra gana apleistos, todėl Vilniaus miesto savivaldybė nusprendė investuoti pinigus ir įsteigti vizualių menų erdvę, kuri būtų pritaikyta visuomenei, taip pat ir žmonėms su negalia. Mes kaip tik atitikome keliamus kriterijus ir mūsų bei Vilniaus miesto savivaldybės vizija sutapo – esame labai veiklus ir suinteresuoti, kad Vilniaus miestas būtų gyvas, siekiame organizuoti renginius, atvirus visuomenei”, – apie laimėtą konkursą pasakoja Ugnė. Nors patalpos nėra didelės, tačiau erdvumo suteikia aukštos lubos, o Senamiesčio adresas patrauklus tiek

Fondo direktorė Ugnė Bužinskaitė

„Sotheby’s” meno institutą New Yorke. Tuo metu kalbėdama apie meno fondo veiklą bei tikslus pašnekovė užsiminė, jog viena iš svajonių yra turėti savo patalpas, kadangi meno kūriniai neturi nuolatinės buveinės. Susitikus Vilniuje po beveik ketverių metų Ugnė dalijasi džiaugsmingomis naujienomis – tuometinė jų svajonė išsipildė! Šiais metais „Lewben Art Foundation” laimėjo Vilniaus miesto savivaldybės konkursą ir 2022 m. turės šiuolaikišką bei daugiavertę meno centrą Vilniaus senamiestyje.

Kryptingas užsienio menininkų darbų kolekcionavimas

„Fondas skaičiuoja beveik 10 metų, bet pati kolekcija prasidėjo dar anksčiau, kai V. Kavaliauskas pradėjo kolekcionuoti pirmiausiai sau, savo namams, – apie „Lewben Art Foundation” atsiradimą pradeda pasakoti U. Bužinskaitė. – Daugiausiai tai išeivijos lietuviai, taip pat šiuolaikiniai menininkai, emigravę į užsienį. Taip buvo įsteigtas Lietuvos išeivijos dailės fondas, kuriame turime nemažą išeivių kolekciją, ir ‘Lewben Art Foundation’. Per pastaruosius penkerius metus keitėsi pati kolekcija, nes pradėjome kolekcionuoti ne tik modernų XX a. meną, o persiorientavome į šiuolaikinį meną – tiek lietuvių, tiek užsienio menininkų. Tuo Lietuvoje ir išsiskiriame, kad esame tarptautinė kolekcija. Užsienio šiuolaikinių menininkų kolekcija yra mažesnė dalis nei lietuvių, bet esame vienintelė kolekcija Lietuvoje, kuri taip kryptingai ir intensyviai kolekcionuoja užsienio menininkus”. Fondo įkūrėją V. Kavaliauską pašnekovė apibūdina kaip aistringą kolekcininką, visiškai atsidavusį šiai veiklai: „Nėra nei vieno meno kūrinio, kuris būtų patekęs į kolekciją be

Performanso įsigijimas – retas sandoris Lietuvoje

Ne tik kūriniai keliauja po visą pasaulį, bet ir Ugnė bei kolekcininkas V. Kavaliauskas su savo žmona Rita – jie lankosi pasaulio mugėse, galerijose ir parodose, kuriose ieško įdomesnių kūrinių, galinčių papildyti jų kolekciją. Dažnai kartu keliauja ir meno patarėja italė Francesca Ferrarini, kuri konsultuoja užsienio menininkų darbų įsigijimo klausimais. „Lewben Art Foundation” kolekciją sudaro įvairios medijos, nėra griežtų nusistatymų kolekcionuoti tik vienos krypties darbus, todėl

Iš parodos Vilniaus senamiesčio skveruose „Homo Absentia”. 2020–2021.

Norbert Tukaj nuotr.

gyventojams, tiek miesto svečiams. Meno centro vizualizaciją padėjo kurti ilgamečiai partneriai „IMPLMNT architects“, kurių dėka fondas jau įsivaizduoja, kaip patalpos gali atrodyti – žadama įkurti „Lewben Art Foundation“ biurą, parodų bei ekspozicijų erdvę, video menui bei konferencijoms skirtą erdvę, taip pat mažą *artbooks.lt* knygynėlį. Meno fondas žada išlikti ir veikti taip pat, kaip visus tuos dešimt metų – su savo renginiais bei idėjomis bei dar stipresnėmis edukacinėmis programomis suaugusiems ir vaikams. Didelį dėmesį žada skirti ir jauniems menininkams, bendradarbiauti su Vilniaus dailės akademija. Nors programa dar tik planuojama, tačiau pašnekovė išduoda nedidelę paslaptį – žadama meno centrą atidaryti su Baltijos šalių privačių kolekcijų tarptautine paroda.

Meno albumas apdovanotas auksu

Greta pagrindinės savo veiklos „Lewben Art Foundation“ leidžia leidinius ir dėl nedidelės leidinių apimties save vadina „butikine“ leidykle, kuri išleidžia po vieną meno knygą ar monografiją per metus. Nors leidinių išleidžiama nedaug, tačiau į leidybą meno fondas žiūri labai atsakingai, o jų profesionalumą patvirtina tarptautiniai apdovanojimai. Šiais metais „Lewben Art Foundation“ meno albumo „Art & Us“ dizainas buvo pastebėtas didžiausiame tarptautiniame dizaino apdovanojimų konkurse Italijoje „A Design Award & Competition“, kuriame leidinių kategorijoje šis albumas apdovanotas auksu. Išskirtinį meno albumo dizainą sukūrė ilgametis meno fondo partneris dizaineris Vilius Dringelis. „Kai leidžiame meno leidinį, albumą ar monografiją, esame patys išsikėlę sau tikslą, kad knyga taptų kaip meno kūrinys. Mes nuolatos bendradarbiaujame su skirtingais knygų dizaineriais ir siekiame išskirtinumo – esame suinteresuoti, jog knyga sužadintų skaitytojo norą ją atsiversti ne kartą. Taip pat norime dalyvauti konkursuose, kuriuose būtų pastebėti lietuvių menininkai bei dizaineriai“, – apie aukštus standartus kalba fondo direktorė.

„Dizaineris Vilius Dringelis visuomet sugeba mus nustebinti išpūdingais dizaino sprendimais, todėl labai juo pasitikime ir džiaugiamės. Tai buvo pirmas kartas, kai bendradarbiaudami su juo nusprendėme išleisti būtent knygą. Pačios knygos idėja buvo parodyti ‘Lewben Art Foundation’ reikšmingiausius, šimintiniausius, stipriausius kolekcijos darbus. Dizaineris sugalvojo pažiūrėti į šią užduotį ne tradiciniu būdu, kuomet meno kūriniai pateikiami baltame fone, kaip kad galerijų baltos sienos. Jis pasiūlė atsižvelgti į pačią meno kūrinio pradžią – koks jis bebūtų, meno kūrinys prasideda nuo eskizo. Rezultate jis pradėjo pats paišyti kaip tie eskizai galėtų atrodyti grafiškai, kurie kaip atskiri meno kūriniai tapo mūsų tikrų kolekcijos darbų fonu“, – knygos idėją pristato pašnekovė.

Šis leidinys buvo apdovanotas už inovatyvią raišką leidinių kategorijoje Lietuvos kultūros ministerijos rengtame konkurse 2019 metais, po kurio kilo noras parodyti šį leidinį tarptautiniu mastu. „Galime sakyti, kad esame vienas gražiausių leidinių pasaulyje. Leidinys yra tikrai labai gražus ir conceptualus, turi labai didelę idėją, kiekvienas puslapis yra skirtingas, todėl nieko nėra pasikartojančio. Jis išsiskiria tuo, kad knygoje, pagrindinėje dalyje, nėra nei vieno žodžio. Mes sulaužėme visas taisykles, pagal kurias albumuose turime viską dedikuoti autoriui, parašyti įžangą ir laikytis tam tikrų reikalavimų, ir visus tekstus įdėjome į atskirą knygutę, kuri dedasi pagrindinės knygos nugarėlėje“, – apie nestandartinį požiūrį, atnešusi aukso apdovanojimą, pasakoja knygos sudarytoja U. Bužinskaitė.

Studijos New Yorke leido pasižvalgyti po garsiausių institucijų užkulius

„Lewben Art Foundation“ yra aktyvi meno rinkos dalyvė Lietuvoje, nuolatos atnešanti naujų idėjų, netradicinių sprendimo būdų, o jos užnugaryje stovi tvirta, kūrybinga ir aktyvi komanda. Meno

Fondo kolekcijoje – ir garsių išėivijos dailininkų darbai. Kairėje – Adolfo Valeškos „Natiurmortas“ (1949), dešinėje – Prano Domšaičio „Afrikiėtės“ (apie 1925–1930).

fondo direktorės Ugnės darbotvarkėje yra daugybė įvairiausių veiklos ir užduočių – ji organizuoja bei kuruoja parodas ir renginius, vyksta į meno mugės visame pasaulyje, ieško partnerių ir bendradarbiavimo galimybių, kuria tekstus, yra meno leidinių sudarytoja, dalyvauja diskusijose bei nuolatos gilina savo žinias. Viena iš jos neįkainojamų patirčių – studijos „Sotheby’s“ meno institute New Yorke 2017 m. „Niujorkas yra neginčijama šiuolaikinio meno sostinė, kurioje vyksta begalės renginių, todėl natūralu, jog šis miestas patraukė mano dėmesį. Pasidomėjusi apie meno studijas teikiančias institucijas radau ‘Sotheby’s’ meno centrą, kurį pasirinkau dėl kokybiškai teikiamų paskaitų. Tuo metu man aktualu buvo pastiprinti žinias meno rinkodaros ir komuni-

galerijų rajonus. Toks padalinimas yra labai patogus, nes jeigu ieškai, pavyzdžiui, ‘kylančių’ menininkų (ang. emerging artists), atitinkamai tu eini į jaunų galerijų rajoną. Galerijos tarpusavyje derinasi dėl atidarymų, kad žmonės, atvykę į galerijų rajoną, galėtų prasmingai praleisti visą vakarą. Toks laiko praleidimas man buvo kaip meno festivalis“, – savo išpūdžiais dalijasi Ugnė.

Susitiko su lietuvių menininkais New Yorke

Po studijų Ugnė Bužinskaitė nekantraudavo pabendrauti su lietuvių menininkais, gyvenančiais New Yorke, kurių darbai puošia „Lewben Art Foundation“

kolekciją. „Buvo neįkainojama patirtis susitikti su Vyteniu Jankūnu, kuris vedė mane po įdomiausių New Yorke užkulius, Žilvinu Kempinu, Ieva Martinaityte-Mediodia. O vakariene su Kęstučiu Zapkumi atsiminsiu visą gyvenimą – buvo labai skanu ir smagu, o jo studija ir patalpos, kuriose jis gyvena, buvo išpūdingos. V. Jankūno dėka vakarieniau pas Joną Meką ir jo sūnų. Buvo tikrai ypatingų vakarų, pokalbių, diskusijų apie New Yorke ir Lietuvos padėtį. Su K. Zapkumi jau anksčiau buvome susipažinę, nes kartu su Lietuvos išėivijos dailės fondu, „Lewben Art Foundation“ ir partneriu Nacionaline dailės galerija Vilniuje organizavome jo personalinę parodą bei išleidome jo menografiją. Tai buvo didžiulė jo tapybės retrospektyva, pirma tokia Lietuvoje. Jis yra beprotiškai talentingas menininkas, bet lietuviai jo iki tol nelabai žinojo“, – susitikimus su svetingais vietos lietuviais prisimena pašnekovė.

Šiais metais U. Bužinskaitė papildė „Artnews“ valdybos gretas, kurie valdo tokius projektus kaip *artnews.lt* (šiuolaikinio ir modernaus meno naujienų tinklalapis, kuriame publikuojamos parodų recenzijos, fotoreportažai, pagrindiniai įvykiai, publikacijos), „Echo Gone Wrong“ (anglų kalba rašomas tinklalapis, skirtas Baltijos šalių šiuolaikiniam menui) bei *artbooks.lt* (virtualus meno leidinių knygynas). Sujungus komandas „Lewben Art Foundation“ direktorė žada pristatyti įdomius projektus, tarp kurių artimiausias – pokalbiai su kolekcininkais. „Turime tų pačių tikslų – norą šviesti visuomenę apie kolekcionavimą bei kartu išgirsti įdomių istorijų, kurių kolekcininkai visada turi. Taip pat siekiame plėsti auditoriją, kad ji nebūtų skirta tiktai profesinei bendruomenei, bet atsirastų ir naujas skaitytojų ratas“, – sako meno fondo direktorė.

Kalbėdami apie tolimesnius planus ir svajones Ugnė išduoda, jog „Lewben Art Foundation“ svajona turėti didelį muziejų Nidoje. Tikimės ir linkime, kad kito susitikimo metu ir ši svajonė išsipildytų, o kolekciją vis plėstų nauji meno atradimai.

Vytautas Kasiulis. „Prieš veidrodį“, apie 1956 m.

kacijos srityje, todėl ją pasirinkau studijuoti. Be to, šis dalykas yra labai svarbus meno srityje – suprasti kaip iš tikrųjų kokybiškai, inovatyviai ir įdomiai iškomunikuoti tai, ką padarai“, – apie vasaros studijų pasirinkimą pasakoja U. Bužinskaitė.

Pasak pašnekovės, aktualiausias buvo naujos pažintys ir tai, kad informacija pateikiama iš pirmųjų lūpų – prestižiškiausių pasaulio institucijų darbuotojai pasakoja apie savo projektus, iškilusias problemas, finansus bei suteikia neeilinę galimybę pasižvalgyti po garsiausių pasaulio institucijų užkulius. Kartu su dėstytojais, tarp kurių buvo MoMA muziejaus ilgametė rinkodaros vadovė, Ugnė vaikščiojo po parodų atidarymus, susipažino su Chelsea rajono galerijų savininkais bei patirtimi dalinasi su skirtingų sričių bendramoksliais, kurie atkeliavo iš viso pasaulio. „Didžiausią išpūdį paliko renginių gausa – vienu metu vyksta tiek renginių, parodų ir jų atidarymų, kad supranti, jog neįmanoma viską spėti aplankyti. Įdomus ir tas dalykas, kad New Yorkas, kaip ir kitos didžiausios pasaulio sostinės, yra pasidalinęs į rajonus bei turi tendenciją turėti būtent

PASAULIS

Parengė Vitalius Zaikauskas

Tiria „Havanos sindromo“ atvejus

Viena (BNS) – Austrija ir JAV pranešė tiriančios pranešimus apie amerikiečių diplomatams ir kitiems Vienoje dirbantiems pareigūnams pasireiškusius simptomus, primenančius vadinamąjį „Havanos sindromą“.

JAV senatoriai gegužę pareiškė, kad vyriausybė tiria galimą mįslingų išpuolių padaugėjimą, pasirodžius naujiems pranešimams apie smegenims žalos galinčius padaryti incidentus Jungtinėse Valstijose.

Vis dar nepaaiškinti išpuoliai susargdino ir net sukėlė smegenų pažeidimų JAV diplomatams ir žvalgybos pareigūnams Kuboje, Kinijoje, Rusijoje ir kitose šalyse.

Įtariama, kad už tų atakų slypi Maskva, nors jų mechanizmas dar nėra paaiškintas. Mokslininkai iškėlė teoriją, kad atakos gali būti rengiamos pasitelkiant netradicinius mikrobangų ginklus.

Nuo 2016 m., kai buvo pranešta apie pirmuosius išpuolius Kuboje, o po to – Kinijoje, mokslininkai ir gydytojai diskutuoja apie jų priežastis ir pasekmes, tačiau prie vieningos išvados taip ir nepriėjo.

Žurnalas „The New Yorker“ pranešė, kad nuo šių metų pradžios, kai prezidentas Joe Biden pradėjo eiti pareigas, apie dvi dešimtys JAV žvalgybos pareigūnų, diplomatų ir kitų vyriausybės pareigūnų Vienoje pranešė apie panašias į „Havanos sindromą“ sveikatos problemas.

Austrijos užsienio reikalų ministerija pareiškime nurodė, kad „dirba su JAV institucijomis ties bendru tyrimu, laikydamasi mūsų kaip priimančiosios valstybės vaidmens“.

JAV valstybės departamento atstovas sakė, kad „intensyviai tiriami pranešimai apie galimus nepaaiškinamus sveikatos incidentus (UHI) JAV ambasados Vienoje bendruomenėje ar visur, kur apie juos pranešama“.

Be kita ko, JAV jau sudarė medicinos ekspertų komandą, kuri gali spręsti tokias problemas visame pasaulyje ir stengiasi „geriau apsisaugoti nuo tokių įvykių ateityje“, pridūrė pareigūnas.

Rusija vėl išbandė hipergarsinę raketą

Maskva (ELTA) – Rusija paskelbė, kad dar kartą sėkmingai išbandė savo naująją hipergarsinę raketą „Cirkon“.

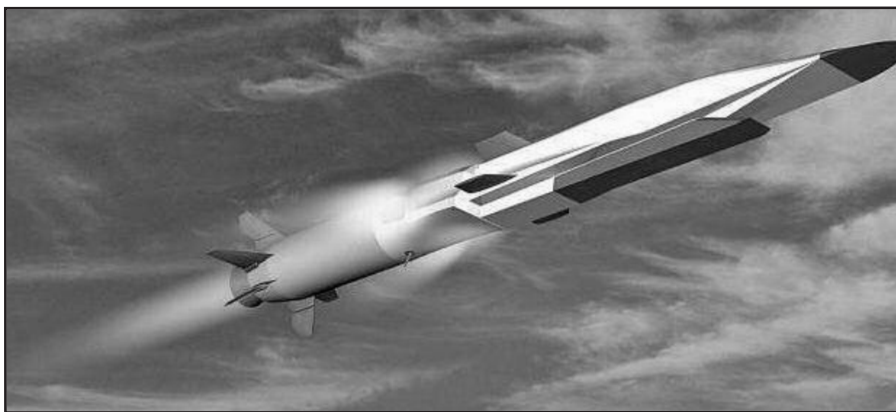
Raketa buvo paleista liepos 19 d. iš Baltojoje jūroje esančios fregatos „Admiral Gorškov“. Rusijos gynybos ministerija nurodė, kad raketa sėkmingai pataikė į sausumoje buvusį taikinį.

Anot pranešimo, raketa skriejo septynių machų greičiu ir pataikė į taikinį, buvusį „už 350 kilometrų“.

Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas anksčiau teigė, kad raketa „Cirkon“ galės išvystyti devynis kartus didesnę nei garso greitį ir įveikti 1 000 kilometrų atstumą.

Pirmasis oficialus raketos bandymas įvyko praėjusių metų spalį. V. Putinas jį tuomet išgyrė kaip „puikų įvykį“ visai šaliai.

Tvyrant įtampai su Vakarų valstybėmis, Rusija neseniai paskelbė kelis pranešimus apie naujus ginklus, kuriuos V. Putinas įvardija „nenugalimais“. Be kita ko, šalis šiuo metu kuria keletą kitų ginklų, įskaitant raketas „Kinjal“ ir „Burevestnik“.

Rusija išbandė hipergarsinę sparnuotąją raketą „Cirkon“.

15 min.lt nuotr.

Šiaurės Korėja gali badauti

New Yorkas (ELTA) – Jungtinių Tautų (JT) ekspertų vertinimu, Šiaurės Korėjai šiais metais gresia didelis maisto produktų stygius. Remiantis paskelbta JT maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) ataskaita, šaliai gali pritrūkti 860 000 tonų maisto produktų, kad būtų tinkamai aprūpinti gyventojai.

Izoliuota Šiaurės Korėja pati nepasigamina užtektinai maisto produktų ir bent iš dalies yra priklausoma nuo importo. Tačiau dėl branduolinio ginklo ir raketų programos šaliai taikoma daugybė tarptautinių sankcijų. Dėl pandemijos pastaruoju metu buvo paveikta ir gyvybiškai svarbi šalies prekyba su Kinija.

Anot FAO ataskaitos, Šiaurės Korėja šiais metais veikiausiai užsiaugins 5,6 mln. tonų grūdų. Tačiau tai yra apie 1,1 mln. tonų per mažai, kad būtų pamaitinti visi gyventojai. Iki šiol planuojamo 205 000 tonų importo nepakaks.

Birželį vadovybė Pchenjane pripažino, kad šalyje yra maisto produktų krizė. Žengdama labai neįprastą žingsnį, šalies vadovybė paskelbė vieno piliečio komentarą apie svorio netekusį vadovą Kim Jong-un. Ekspertų teigimu, vadovybė nori išnaudoti sumažėjusį Kim Jong-un svorį, kad sustiprintų žmonių lojalumą sunkios maisto produktų krizės metu.

Šiaurės Korėja dešimtajame praėjusio amžiaus dešimtmetyje kentė badmetį. Žlugus Sovietų Sąjungai, šalis neteko vienos paskutiniųjų savo sąjungininkių. Tada mirė šimtai tūkstančių žmonių.

Kanuose triumfavo žiurumas ir beprotybė

Pagrindinis šių metų Kanų kino festivalio apdovanojimas – „Auksinė palmės šakelė“ – atiteko prancūzų režisierės Julie Ducournau juostai „Titanė“ (Titane).

J. Ducournau – antroji moteris, laimėjusi „Auksinę palmės šakelę“ per 74 metų festivalio istoriją. Apdovanojimas jai skirtas už vieną labiausiai pašėlusią, seksualiausią ir žiauriausią kada nors Kanuose parodytą filmą.

„Tai pirmasis filmas, kuriame ‘Cadillac’ apvaisino moterį. Tai mane tiesiog pritrenkė! – sakė. vertinimo komisijos pirmininkas JAV režisierius Spike Lee. – Tai kartu genialumas ir beprotybė.“

„Titanėje“ pasakojama apie su automobiliais lytiškai santykiaujančią ir nerūpestingai žudančią moterį. Juostoje gausu smurto scenų, premjeros metu privertusių ne vieną žiūrovą užsidengti akis.

Geriausio aktorius apdovanojimas atiteko amerikiečiui Caleb Landry Jones už 35 žmones nušovusio žudiko Martin Bryant vaidmenį filme „Nitramas“ (Nitram).

Juostos apie 1996-ųjų Port Arthur žudynes režisierius Justin Kurzel susilaukė daug aštrios kritikos Australijoje.

Vis dėlto per premjerą Kanuose filmas palenkė kritikų į savo pusę. Žurnalas „Variety“ pavadino jį „šokiruojančiu žiaurumo tyrimu“, rodančiu „tylią pagarbą aukų orumui“.

Sužibėjo ir iki tol nežinoma norvegų aktorė Renate Reinsve, pelniusi geriausios aktorės apdovanojimą už vaidmenį filme „Blogiausias žmogus pasaulyje“ (Worst Person in the World).

33-ųjų norvegės sukurtas savosios tapatybės ieškančios trečią dešimtį metų pradėjusios merginos vaidmuo sukėlė sensaciją.

„Isileisti monstrus“

J. Ducournau – antroji „Auksinę palmės šakelę“ laimėjusi moteris. Pirmoji ši apdovanojimą 1993 m. pelnė režisierė Jane Campion už filmą „Fortepijonas“ (The Piano).

Tarp šių metų Kanų festivalio laureatų – Leos Carax, pelnęs geriausio režisieriaus apdovanojimą už efektingą roko operą „Anet“ (Annette). Joje pagrindinius vaidmenis atliko Adam Driver ir Marion Cotillard, o scenarijų parašė ekscentriškasis Los Angeles popmuzikos duetas „Sparks“.

Antrąjį pagal svarbą prizą pasidalijo du filmai: iraniečio, dukart „Oskaro“ laureato Asghar Farhadi juosta „Herojus“ (A Hero) ir suomio Juh Kuosmanen „Kupė Nr. 6“ (Compartment No. 6).

Apdovanojimas už geriausią scenarijų atiteko japonams Ryusuke Hamaguchi ir Takamasa Oe už filmą „Vairuok mano automobilį“ (Drive My Car).

Aiškių favoritų triumfuoti šių metų Kanų apdovanojimuose nebuvo. Kritikai vardijo ne vieną galimą „Auksinės palmės šakelės“ laimėtoją.

Pernai Kanų filmo festivalis neįvyko dėl pandemijos, o 2019-aisiais pagrindinis prizas atiteko Pietų Korėjoje sukurtai juodojo humoro komedijai „Parazitas“ (Parasite), vėliau laimėjusiai „Oskarą“ kaip geriausias metų filmas.

Šiomet festivalio programoje buvo daug sekso – nuo lesbiečių vienuolių Paul Verhoeven filme „Benedeta“ (Benedetta) iki į gimtąjį miestelį Texas valstijoje grįžusio porno žvaigždės kritikų gerai įvertintame filme „Raudonoji raketa“ (Red Rocket).

Seilių testai

Festivalio pradžioje kilo abejonių dėl COVID-19 saugumo priemonių laikymosi. Kai kurie festivalio žiūrovai piktnosini reikalavimu kas 48 valandas atlikti testą iš seilių, o socialiniuose tinkluose netrūko kritikos, kad per pirmąsias premjeras kino teatruose nedėvimos apsauginės kaukės.

Buvo sugriežtinti suvaržymai, apriboti vakarėliai, ir nors žvaigždės negalėjo visiškai susilaikyti nuo apsikabinimų ir pasibučiavimų ant raudonojo kilimo, festivalis, atrodo, praėjo be didesnio infekcijos protrūkio.

Vis dėlto žvaigždžių netrūko.

Penkiuose oficialiai atrinktuose filmuose pasirodžiusi Tilda Swinton ne kartą lipo ant raudonojo kilimo.

Škotų aktorė atliko pagrindinį vaidmenį ankstesnių metų „Auksinės palmės šakelės“ laureato tailandiečio Apichatpong Weerasethukul juostoje „Memoria“, šiomet pasidalijusioje trečiąjį pagal svarbą vertinimo komisijos prizą su Izraelio režisieriaus Nadav Lapid juosta „Ahedo kelis“ (Ahed's Knee).

Vis dėlto T. Swinton neslėpė, kad labiausiai didžiavosi atsiimdama trims spanieliams, kartu su ja pasirodžiusiems filme „Suvenyras: 2-oji dalis“ (The Souvenir Part 2), skirtą „Palmės šunelio“ apdovanojimą.

„Sąžiningai, tai yra prizas, kurį reikia laimėti“, – sakė ji penktadienį vykusioje šunų apdovanojimo ceremonijoje, rišdamasi ant kaklo raudoną antkaklį.

BNS

Parengė Dainius Ruževičius

SPORTAS

Olimpinės prognozės

Tokijo vasaros olimpinės žaidynės yra prognozuojamos sunkiau nei įprastai, nes dėl koronaviruso pandemijos trūko kontrolinių varžybų, daugelis sportininkų nebuvo išvykę iš savo šalių. Tai pabrėžė naujienų agentūra AP, įvertinusi bendrovės „Gracenote“ prognozes.

Pirmą kartą mūsų nepriklausomos šalies istorijoje savo vyrų krepšinio rinktinės žaidynėse neišvysianti Lietuva jose gali tenkintis ir rekordiška žemu medalių skaičiumi. Lietuvos delegacijai, kurią sudaro 41 sportininkas, žadamas tik vienas medalis. Jį turėtų iškovoti plaukikas Danas Rapšys 200 m laisvuju stiliumi rungtyje. Lietuvui žadama antroji vieta po brito Duncan Scott, o bronza prognozuojama japonui Katsumoto.

Jeigu šis spėjimas pasitvirtintų, lietuviams tai būtų pačios nesėkmingiausios žaidynės. Su vienintele bronza, iškovota krepšinininkų, buvo grįžta ir 1996-aisiais iš Atlantos.

Identišką prognozę – vienas bronzos medalis – ekspertai pateikia ir dar trylikai žaidynėse dalyvausiančių valstybių. Su tokiu pat medalių kraičiu iš Tokijo grįžti turėtų Kipro, Bangladešo, Jordanijos, Dramblio Kaulo Kranto, Fidžio, Kuveito, Šiaurės Makedonijos, Juodkalnijos, Suomijos, Slovakijos, Egipto, Puerto Rico ir Namibijos olimpinės delegacijos.

Įdomu, kad kitoms Baltijos šalims prognozuojama derlingesnė vasara: Latvijai turėtų atitekti olimpinis sidabras, o Estijai – net du sidabro ir du bronzos apdovanojimai.

Bendroje įskaitoje pergalė žadama Jungtinėms Amerikos Valstijoms. Antroje turėtų likti Kinija. Bendrovė „Gracenote“, kuri teikia statistinę analizę viso pasaulio sporto lygoms, prognozuoja, kad į penketuką dar pateks Rusija, Japonija ir Didžioji Britanija.

„Gracenote“ numato, kad JAV laimės 96 medalius. Tai yra gerokai mažiau nei prieš penkerius metus Rio de Janeire iškovojo amerikiečiai (121). Spėjama, kad Tokijuje JAV iškovoja 40 aukso, 27 sidabro ir 29 bronzos medalius. Kinijai prognozuojami 33 aukso

medaliai, o iš viso – 66.

Nors Rusijos vėliavos nematysime virš jokių podiumų, tačiau šios šalies sportininkai vis tiek varžysis. „Gracenote“ žada Rusijai 68 medalius ir 21 aukso.

Didžiulis spaudimas yra žaidynės priimančiajai valstybei Japonijai, kuri niekada nėra laimėjusi daugiau kaip 16 aukso medalių olimpinėse žaidynėse, o tai padarė 1964 m. Tokijuje ir 2004 m. Atėnuose. „Gracenote“ spėja, kad Japonija iš viso laimės 60 medalių – 26 aukso, 20 sidabro ir 14 bronzos.

Prognozėje Didžioji Britanija užima penktą vietą su 52 medaliais – 14 aukso, 23 sidabro ir 15 bronzos. Didžioji Britanija nustebino Rio de Janeire, iškovojo 27 aukso medalius ir nusileidusi tik JAV. Po lyderių penketuko rikiuojasi Nyderlandai (48), Prancūzija (42), Italija (41), Australija (40) ir Vokietija (35). Antrajame dešimtuose – Vengrija (28), Brazilija (24), Ispanija (23), Ukraina (21), Kanada (21), Pietų Korėja (20), Turkija (19), Indija (19), Lenkija (18) ir Naujoji Zelandija (15).

Lietuvos olimpiečiai gėrėjosi kalnų vaizdais

Japonijos mieste Hiracukoje esanti Lietuvos olimpinė rinktinė ruošiasi pirmosioms olimpinėms varžyboms.

Buriuotoja Viktorija Andrulytė ir burlentininkas Juozas Bernotas – pirmieji Lietuvos sportininkai, įsikūrę Olimpiniame kaimelyje. Buriuotojų Olimpiniame kaimelyje – visai netoli Hiracukos esantis, sportininkams adaptuotas viešbutis. Olimpinės varžybos vyks išpūdingo grožio Enošimos saloje. „Gyvename aštuntame aukšte, iš mano kambario atsiveria vaizdas į kalnus, kitoje pusėje – vanduo“, – sakė J. Bernotas.

Tokijo žaidynėse Lietuvai atstovaus vos 41 sportininkas. Tai – mažiausia olimpinė rinktinė per visą nepriklausomos Lietuvos istoriją. Iki šiol mažiausiai lietuvių, 47-i, olimpinės ugnies akivaizdoje rungtėsi 1992-ųjų Barcelonoje, bet pavyzdžiui Rio de Janeire mūsų šalies garbę gynė net 67 atletai.

Tokijo olimpinės žaidynės vyks liepos 23 – rugpjūčio 8 dienomis.

Lietuvos olimpiečiai įsikūrė Hiracukos mieste.

Auksinę NBA finalo akistatą stebėjo ir lietuviai

Liepos 20 d. Milwaukee „Bucks“ komanda nutraukė net pusę amžiaus trukusį laukimą.

Istorinės pergalės laukę sirgaliai užpildė ne tik „Fiserv Forum“ areną, bet ir milžinišką zoną prie jos. Pranešama, kad šeštąsias ir auksines „Bucks“ tapti galinčias NBA finalo serijos rungtynes prie arenos stebėjo per 65 tūkst. žiūrovų. Tarp jų išsiskyrė ir Lietuvos sirgaliai, atvykę palankyti „Bucks“ komandos NBA finale: lietuvius buvo aiškiai galima atpažinti iš didžiulės lietuviškos trispalvės, kuri ryškiai išsiskyrė išpūdingoje žmonių minioje.

Naujasis NBA karalius

Išpūdingai žaidęs Giannis Antetokounmpo įsirašė į NBA ir „Bucks“ istoriją. Graiko vedama komanda namie 105:98 (29:16, 13:31, 35:30, 28:21) palaužė Phoenix „Suns“ ir laimėjo NBA superfinalo seriją 4:2.

Milwaukee komanda tapo NBA čempione antrą kartą ir padarė tai lygiai po 50 metų.

Lemiamose rungtynėse G. Antetokounmpo pelnė 50 taškų ir atkovojo 14 kamuolių. Po paskutinių rungtynių G. Antetokounmpo sulaukė ir as-

meninio įvertinimo – jis pripažintas naudingiausiu finalo serijos žaidėju. Per šešeris finalo rungtynes graikas rinko po 35,2 taško, 13,2 atkovoto kamuolio ir 5 rezultatyvius perdavimus. Jis tapo trečiuoju europiečiu, gavusiu šį apdovanojimą: anksčiau tai padarė prancūzas Tony Parker (2007 m.) ir vokietis Dirk Nowitzki (2011 m.).

Paskutinėse sezono rungtynėse G. Antetokounmpo surinko 50 taškų per 43 minutes. Jis pataikė 15 iš 22 dvitaškių, 1 iš 3 tritaškių, 17 iš 19 baudų, atkovojo 14 kamuolių, blokavo 5 metimus, atliko 2 rezultatyvius perdavimus ir 6 sykius suklydo. Graikas taip pat tapo pirmuoju žaidėju NBA finalo istorijoje, kuriam pavyko pelnyti 50 taškų, atkovoti bent 10 kamuolių ir blokuoti 5 metimus.

Šiame „Bucks“ sugebėjo išpūdingai atsitiesti finalo serijoje, kurią pradėjo dviem pralaimėjimais, tačiau graiko vedama komanda serijoje iškovojo keturias pergalės iš eilės ir užsidėjo NBA karūną.

Pirmąsias dvi rungtynes Phoenix šeimininkai laimėjo 118:105 ir 118:108, paskui Milwaukee komanda namie atsigriebė 120:100 ir 109:103, o lemtingas buvo penktasis susitikimas Phoenix, pasibaigęs svečių pergale 123:119.

Lietuviška trispalvė ryškiai išsiskyrė daugiatūkstantinėje NBA sirgalių minioje.

Futbolo finalas JAV buvo labai populiarus

Pasibaigus Europos futbolo čempionatą tarp Italijos ir Anglijos rinktinė JAV žiūrėjo daugiau žmonių nei pirmąsias trejas NBA finalo rungtynes. Ši statistika yra įrodymas apie JAV populiarumą futbolą.

Remiantis ESPN, Euro 2020 finalą JAV žiūrėjo 6,488 mln. žiūrovų, tai beveik 2 milijonais daugiau nei ankstesnis labiausiai žiūrėtas Europos futbolo čempionato finalas, vy-

kęs 2012 m. tarp Italijos ir Ispanijos. Dar 2,9 mln. žiūrovų finalą žiūrėjo per „Univision“ platformą, tad iš viso JAV finalas pasiekė 9,4 mln. žiūrovų auditoriją.

Palyginimui, trejas NBA finalo rungtynes, kurios transliuotos per ESPN dukterinį TV tinklą ABC, vidutiniškai žiūrėjo 8,9 mln. žmonių.

Daroma prielaida, jog jei Euro 2020 finalas būtų transliuotas per ABC kanalą, žiūrovų skaičius būtų dar didesnis.

Europos futbolo čempionatas nustelbė NBA dvikovas.

„Saulė” – pirmasis bulvarinis išeivijos laikraštis

Amerikiečių spaudoje nuolat pasirodo straipsnių, susijusių su JAV lietuvių istorija. Neseniai amerikiečiai galėjo paskaityti apie Pensilvanijoje esantį istorinį pastatą, kuriame nuo 1888 metų buvo pradėtas spausdinti lietuviškas laikraštis „Saulė” ir kurį dabar rengiamasi nugriauti. Straipsnio autorius apgalvestauja, kad pamažu nyksta istoriniai pastatai, susiję ne tik su etninės, bet kartu ir amerikietiškos kultūros paveldu. Tuo pačiu jis supažindina amerikiečius skaitytojus su gabalėliu Lietuvos istorijos – trumpai paaiškina apie lietuviškos spaudos draudimą, pamini pirmojo lietuviško istorinio ir nuotykių romano – Vinco Pietario „Algimantas” išleidimą Amerikoje.

Spausdindami šį Rimo Černiaus išverstą straipsnį apie „Saulės” spaustuvę, kartu pateikiame žinių ir apie šį lietuvišką laikraštį.

Bostone išleistoje „Lietuvių enciklopedijoje” rašoma, kad „Saulė” buvo leidžiama Mahanoy City, PA 1888–1959 metais ir tai buvo vienas iš ilgiausiai išsilaikiusių lietuvių išeivijos laikraščių. Pradžioje tai buvo savaitraštis, vėliau išeidavo du kartus per savaitę. „Saulė” leido ir redagavo Domininkas Tomas Bačkauskas (Boczowski), gyvenęs 1846–1909 m.

Skaitytojai šiame leidinyje rasdavo nemažai įvairenybių, sensacijų, lengvų pasiskaitymų, juokų. „Taradaika” – daug prenumeratorių dėmesio sulaukusi, žinomiausia „Saulės” rubrika. Tikriausiai galima sakyti, kad tai buvo ir pirmasis lietuvių išeivijos bulvarinis laikraštis. Tačiau jame būdavo pateikiama informacijos apie įvykius pasaulyje, Lietuvoje ir Amerikoje.

Laikraštyje buvo laikomasi senos, nesunormintos lietuvių kalbos rašybos, kurioje vartojamas lenkiškas raidynas. „Saulė” nuolat buvo kritikuojama dėl kalbos, bet jos nekeitė iki pat 1959 m., kai laikraštis nustojo eiti.

Jau 1908 metais „Saulė” turėjo 8 000 prenumeratorių. Beveik visą laikraštį prirašydavo pats redaktorius. T. D. Bačkauskui mirus, „Saulės” leidybos ir redagavimo ėmėsi jo sūnus V. L. Boczowski. Redaktorių pastangomis buvo leidžiamos ir knygos – jų per laikraščio gyvavimo metus buvo išleista daugiau kaip 200. Daugiausia jų buvo paties T. D. Bačkausko ir jo sūnaus sudarytų ir išverstų lietuvių kalbą. Pvz.: „Tūkstantis naktų ir viena”, „Iszguldymas sapnų”, „Trys puikios istorijos” ir kt. Tarp išleistųjų dalis buvo religinio turinio knygelė.

Beje, dalį suskaitmenintų istorinių „Saulės” numerių jau galima rasti internete <https://www.spauda.org/saule-laikrastis/>. Šio ir daugiau lietuvių iš-

eivijos spaudos leidinių skaitmeninimu rūpinasi „Lithuanian Heritage” redaktorius dr. Jonas Daugirdas, kurio pastangomis jau yra suskaitmeninti be pertraukos 112 metų leidžiamo „Draugo” numeriai. Šį lietuviškos išeivijos spaudos išsaugojimo darbą dosniai remia Lietuvių Fondas.

Redakcija

„Saulės” leidyklos darbininkai 1898 m. Viršuje iš d. Dominikas Bačkauskas ir sūnus Pranas ir Vincas

Griaus seniausio lietuviško laikraščio Amerikoje spaustuvės pastatą

DONALD R. SERFASS

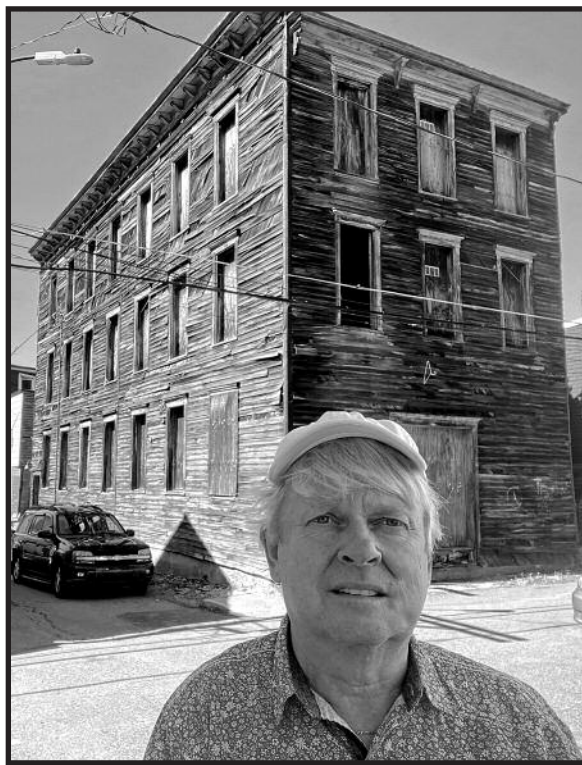
Pensilvanijos valstijos Schuylkill County apskritis laikoma Mažąja Lietuva, nes jis garsėjo kaip vietovė, kurioje gyveno visoje Amerikoje didžiausia lietuvių bendruomenė. Lietuvių emigracija į pietinę Pensilvaniją prasidėjo 1867 metais, tuomet daugelis jų paliko savo tėvynę, kurioje tuo metu siautė badas, ir atvyko dirbti į šioje valstijoje esančias anglių kasyklas. Tuo metu Lietuva buvo Rusijos imperijos dalis.

Pensilvanijos miesteliai Mahanoy City, Shenandoah, Frackville, Mount Carmel ir Tamaqua tapo svarbiais lietuvių kultūros centrais. Kiekviename iš jų buvo lietuviška bažnyčia, lietuvių klubas, tautinės kapinės. „Algimantas”, pirmasis romanas lietuvių kalba, buvo išspausdintas 1904 m. Shenandoah miestelyje (romano autorius – Vincas Pietaris – vert.).

1888 m. Mahanoy City buvo pradėtas spausdinti lietuviškas laikraštis „Saulė”, kurio leidėjai jį vadino pirmuoju pasaulyje leidžiamu laikraščiu lietuvių kalba.

Kodėl visa tai įvyko Amerikoje, Pensilvanijoje? Svarbiausias priežastis buvo spaudos draudimas, kai nuo 1865 m. iki 1904 m. Rusijos imperijoje buvo uždrausta visa lietuviška spauda lotyniškais rašmenimis. Nebuvo leidžiama ne tik spausdinti lietuviškus leidinius, bet ir juos parsigabenti iš kitų šalių, būdavo baudžiama už lietuviškos spaudos laikymą namuose. Buvo leidžiami tik leidiniai, išspausdinti kirilica. Todėl atkaklūs lietuviai greitai ėmėsi lietuviškus leidinius lotyniškai abėcėle spausdinti įvairiose vietovėse, esančiose už Rusijos imperijos ribų, taip pat ir Amerikoje.

Be to, „Saulės” laikraštis buvo svarbus žinių šaltinis savo tėvynę palikusiems lietuviams, gyvenantiems Schuylkill County apskrityje ir tolimesnėse vietovėse. Laikraštis išeidavo du kartus per savaitę – antradieniais ir penktadieniais. Buvo teigiama, kad jis pasiekdavo pusę milijono Amerikoje gyvenančių lietuvių. Nuostabu, kad „Saulė”, kuri gyresė būdama pirmuoju laikraščiu lietuvių kalba ir turinti didžiausią skaitytojų skaičių Amerikoje ir užsienyje, prasidėjo mažo anglies kasyklų

Donald R. Serfass prie dabartinio pastato, kuriame kadaise veikė laikraščio „Saulė” spaustuvė

miestelio užkampiuose.

Pirmoji laikraščio būstinė buvo Mahanoy City miestelyje, pastato, stovinio B ir Pine gatvių sankryžoje, rūsijoje. 1896 m. būstinė perkelta į West Spruce gatvę, į tiems laikams labai modernią spaustuvę, kurios adresas buvo 337-339 W. South Alley at A Street. Tai buvo trijų aukštų pastatas, kuriame tilpo visa reikalinga spausdinimo įranga. „Saulės” laikraštį leido W. D. Boczowski Company. Laikraštis ėjo 71–erius metus. Paskutinė laida išspausdinta 1959 m. birželio 26 d.

Medinis spaustuvės pastatas, pastatytas 1916 metais, iki šiol stovi dviejų siaurų tarpgatvių sankryžoje. Tačiau jo dienos jau suskaičiuotos. Kaimynai skundžiasi, kad sausas, supelėjęs medis sudaro gaisro pavojų. Apskrities vadovybė laukia griovimo darbais užsiimančių bendrovių pasiūlymų. Atrodo, kad artėja pabaiga pastatui, kuriame lietuviams angliakasiams ir jų šeimoms buvo spausdi-

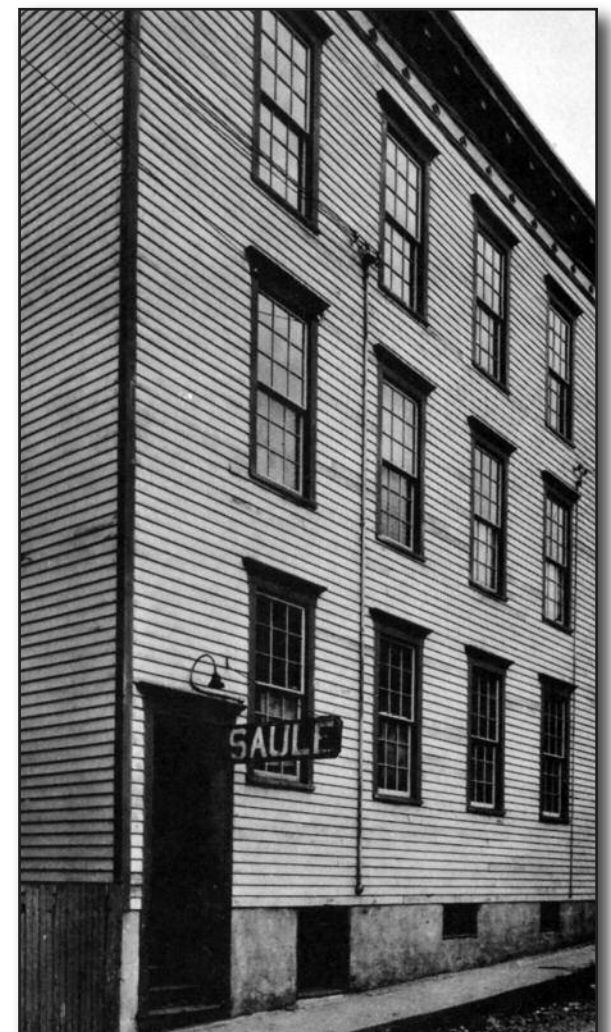
namas laikraštis gimtąja kalba, jungęs juos su tėvynę.

Pastato nugriovimas reikš daugiau, nei „Mažosios Lietuvos” netektį, tai bus ir senojo Mahanoy City miestelio industrinio centro pabaiga. Tai sunaikins Amerikos leidybos ir etninės žurnalistikos pradžią menančių istorinių pastatų likutį.

„Saulės” pastatas iš esmės yra paminklas lietuviams, kurie išdrįso išlaikyti lietuvišką spaudą tada, kai Rusijos imperija bandė šios tautos kalbą panaikinti. Tai ankstyvas spaudos laisvės simbolis. Idealiame pasaulyje jis būtų ne atgyvena, o pasidžiavimo vertas istorinis paminklas.

Donald R. Serfass „Under my hat: A loss for Little Lithuania”, www.tnonline.com.

Vertė Rimas Černius

Tuometinė „Saulės” spaustuvė

Juokinga priežastė ant persikymo.

Chicago. — Ana diena sudas perskyrė Marijona Fride-riene nog jiosios vyro Henry-čio, už tai „jog per deszimts metu Henrikelis nuolatos pasigerdavo. Butu viskas gerai ir moterele butu kentejus da szimta metu „nes kantrybe jiosios pasibaige kada Henry-kelis iszgere jiosios bonka vaistu del plauku. To jau buvo už daug Mariutei ir gei-de nog tokio girtuoklio atsi-kratyt ant visados.

Atidave savo saliuona ant bažnyczios.

Weston, Wis. — Užėjus pro-hibicijai, saliuonai yra apver-čiami ant naudingų vietų kaip: bibliotaku, prieglaudu ir t.t. bet iszmintingiause pa-dare buvusias saliuonikas B. Evans, kuris atydave mieste-lini savo saliuona ant bažny-čios. Nog ilgo laiko meto-distai negalejo pirkti sau vie-tos ant maldnamio nes para-pije buvo neturtinga. Evans neturedamas daugiau karcze-mos, o budamas turtingu žmo-gum, padovanojo savo kar-czema metodistams, kurie kar-czema perdirbo ant maldna-mio. — Taigi kur kitados žmonis garbindavo stykleli, dabar garbins Dieva. Prie saliuono randasi gana didele sale, isz kurios padare bažny-telia o karczema pertaise ant klebonijos.

**SAULE
BALTRUVIENE**

Nesenei teko man areop[anu] nulekti in Nauja Anglija, kur užtikau nemažai Lietuviu. O mano ruteles kokios ten bobos! Isztikro nežinau prie-ko jiaises prilyginti! Atsidavusios girtavimui su dūszia ir kumu. Kaip Dievulis perkunais ar pa-vietre ne užleidže ant tosios So-domos. Savo vyrus už niek laiko „už gerima viska atiduoda.

O jus pasileideles! Ar tai teip iszpuola daryti del Lietu-viu! Ar tai jus motinos sziteip augindamos mokino. Ne-turite ne sarmatos priesz žmo-nis, ne baimes Dievo. In ka pavirs jusu vaikelei, — sunelei ir dukreles.

Kitu kartu, dievaž pravardems iszszauksiu, tegul visi ži-no, kas tai do vienos paleistu-ves. O viena, tai suvis kipszais apsikarszezius. Tai bent puikios moteres, bent Lietu-ves! O kad jus vanagai sules-tu!

**Tūkstantis Naktų
ir Viena**

ARABISZKOS ISTORIJS

In trumpa laika, vienos sanvaites, iszsiuntem daugybe szitu Knygu in visas szalis Amerikos ir visi kurie ap-laikė szita Puiki Knyga prisiunte mumis padekavones.

NUSIPIRKO "TUKSTANTI IR VIENA NAKTU" KNYGA IR UZCZEDINO PINIGU.

Siuncziu szirdinga padeka-vonia del redystes "Saules" už knyga "Tukstantis ir viena naktų," kurioje radau kanuo-puikiausiu istorijū kokiū da sa-vo amžije ne esmiu skaites ir negirdejas. Kada da tosios knygos neturejan, tai vakarais ejaū po "spikizes," pragerda-vau nuo 3 lig 4 doleriu kas va-karas, o dabar ta suczedinu ir turiu namie puiku užsiemima skaitydamas taja knyga ir ne demislinu valkiotis po karcze-mas trindamas alkunes prie ba-10. Velinu kožnam nusipirkti taja puikia knyga o kožnas tu-retu linksma vakara namie skaitydamas teip puikes istori-ies. Kiži klauso mano apskai-tymu su didžiausia atyda. Da karta dekavojū redystei už pa-dirbima teip puikios knygos.—
M. Bakas, 412 — Str.

*****
THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY SAULE (SUN)
PUBLISHED EVERY TUESDAY AND FRIDAY
YEARLY SUBSCRIPTION \$2.50. BRINGS THE BEST RESULTS
TO ADVERTISERS. ADVERTISING RATES ON APPLICATION.
PUBLISHED BY THE
W. D. BOCZKOWSKI-CO.
MAHANAY AND A ST., MAHANAY CITY, PA.
*****

Parinkta iš 1917–1922 metų „Saulės“ numerių.

Vytautas Čekanauskas

Atkelta iš 6 psl.

Vytautui išėjus į pensiją laisvesnio laiko daugiau neatsirado, nes konsulinės pareigos jau nepriklausomai Lietuvos valstybei stiprokai išsiplėtė. Kaip jis viską sugebėjo suderinti? Jis mokėjo puikiai planuoti savo laiką, ir tai gerai iliustruoja išlikę jo asmeniniame archyve darbiniai kalendoriai.

Kokį įspūdį jūs pats susidarėte apie šį žmogų, kokius jo būdo bruožus išskirtumėte?

Dar vaikystėje ir jaunystėje Vytautas išsiskyrė savo nuoširdumu, draugiškumu, noru padėti kitam. Ryškėjo jo darbštumas, pareiškimas ir net atkaklumas. Po konsulo J. Bielskio mirties į jo vietą buvo iškelta ne vieno žinomo Los Angeles lietuvių veikėjo kandidatūra. LDT vadovybė pasirinko V. Čekanauską. Tam įtakos turėjo jo asmeninės savybės, taip pat V. Čekanauskas buvo pristatomas kaip turintis tikrą lietuvišką šeimą, gerai kalbantis lietuvių ir anglų kalbomis, esantis įtakingų organizacijų vadovas ir narys, gyvenantis pasiturinčiai ir galintis išlaikyti konsulatą. Buvo atkreiptas dėmesys ir į tai, kad jis nėra konfliktinis, linkęs į kompromisus, nėra išpaukiojęs į išėivijos politines intrigas, turintis autoritetą ne tik tarp naujųjų (dipukų), bet ir senųjų (grynorių) Los Angeles lietuvių bei yra pripažintas Los Angeles latvių ir estų, turintis ryšius su Los Angeles miesto ir Kalifornijos valstijos vadovybe.

Jo kandidatūrą parėmė dauguma lietuvių išėivijų organizacijų Kalifornijoje. Dar vienas jo bruožas išryškėjo atliekant tyrimą – tai žmogiškasis padarumas, bendraujant su tautiečiais, su valdininkais. Jo padarumas aiškiai persipynė su kuklumu – konsulas niekuomet nekėlė savęs virš kitų, visuomet vykdė pažadus, buvo atviras. Kaip prisimena amžininkai, visada buvo geros nuotaikos (net pagalvodavau, kad jis gal nemokėjo pykti). Stengėsi maksimaliai, kiek leido jėgos ir galimybės, padėti, patarti kitam ne tik kaip Lietuvos atstovas, bet ir kaip žmogus, tautietis. Tiesiog, galima sakyti, buvo patikimas asmuo, į kurį galima kreiptis, kuris neatstums.

Pats aplankėte 2009 metais mirusio generalinio konsulo kapą Forest Lawn kapinėse. Kokios mintys tada buvo jūsų galvoje?

2018 m. viešint Los Angeles, kur rinkau medžiagą knygai, man paprašius buvau nuvežtas į Glendale kapines Forrest Lawn vietovėje. Tai nuostabus gamtos ir puikiai tvarkomas ramybės kampelis, priglaudęs į amžinybę išėjusi ne

vieną mūsų tautietį. Garbės generalinis konsulas palaidotas kapinių Court of Freedom sekcijoje. Jo amžino poilsio vietą žymi gana kukli antkapinė plokštė su Vytimi ir Rūtos Sakienės užrašytomis prasmingais žodžiais: „Išėjai Amžinybėn, palikęs šios žemės gyvenimą, kilniai paaukotai šeimai ir Lietuvai. Dabar esi ir per amžius būsi Tėvynės ir Artimųjų užtarėju pas Viešpatį“. Pastebėjau ant antkapio dar šviežių gėlių puokštę. Vadinasi, jis neužmirštas, yra ir lankomas ne tik artimųjų.

Kiek naudingas rašant knygą jums buvo „Draugas“? Juk būtent jame buvo cituojami paskutiniai V. Čekanausko žodžiai prieš mirtį: „Aš esu laimingas turėdamas gražią lietuvišką šeimą. Ačiū Jums“.

Tyrinėjant JAV lietuvių veiklą neįmanoma apsieiti be dienraščio „Draugas“. Šis leidinys – savotiška išėivijos gyvenimo kronika. Ten yra puikus kontekstas, kai kalbame apie JAV lietuvių politinę veiklą. Tiesa, V. Čekanauskas daugiau dėmesio susilaukė iš savaitraščio „Dirva“ – JAV lietuvių tautininkų organo. Ir tai neatsitiktinai, nes jis, iki tapdamas konsulu, savo veiklą politiniame kontekste siejo su tautininkais ir JAV respublikonais. „Dirvos“ redakcija gausiai spausdino reportažus apie Los Angeles lietuvių tautinius renginius bei V. Čekanausko pasakytas kalbas.

Valdovų rūmuose Vilniuje liepos 6-ąją atidaryta paroda apie JAV lietuvių paramos Lietuvai tradiciją, kurios vienu iš konsultantų ir koncepcijos autorių esate ir jūs. Kuo ypatinga ir reikšminga ši paroda?

Labai džiaugiuosi, kad Valdovų rūmų muziejaus Vilniuje vadovybė surengė tokią parodą. Tai kad ir maža, bet tam tikra padėka išėivijai už jos nesavanaudišką šimtmetinę paramą lietuvių tautai ir Lietuvos valstybei. Tuo pačiu tai ne tik prisiminimas apie mūsų išėiviją, bet ir informacijos, kurios labai trūksta, sklaida Lietuvos visuomenėje. Būtina dažniau rengti tokio pobūdžio parodas, garsiau kalbėti apie lietuvių išėivijos ryšius su savo senąja Tėvyne. Deja, ši paroda, apimanti beveik pusantro šimto metų JAV lietuvių istoriją, negalėjo išskirti ir aptarti plačiau vienus ar kitus išėivijos veikėjus. Labai tikslinga būtų surengti specialias parodas apie išskirtinius išėivijos veikėjus ir jų atliktus darbus ne tik JAV ar kitose šalyse, bet ir Lietuvoje. Tai būtų gera galimybė išryškinti mūsų patriotus užsienyje ir tuo pačiu jiems nors taip padėkoti.

Kalbėjosi **Algis Vaškevičius**

V. ir J. Čekanauskai su prezidentu Algirdu Brazausku.

Nuotraukos iš asmeninio J. Skiriaus ir V. Čekanausko archyvu

MANO VIRTUVĖ

Ispaniška šalta sriuba *Gazpacho* – populiaris visame pasaulyje, ir turi daugybę variacijų. Ispanijoje labai mėgstama, bet kitur dar ne taip paplitusi kita vasaros sriuba *Ajo blanco* kartais vadinama „balta gazpacho“. Ji taip pat gaminama įvairiai, tačiau pagrindiniai komponentai – migdolai, česnakas, balta duona ir *sherry actas* – išlieka. Čia pateikiami du nesudėtingi šių gaurinančių sriubų receptai.

Gazpacho

Ajo blanco („baltoji gazpacho“)

Reikės:

2 riekučių baltos „kaimiškos“ duonos (pvz., *ciabatta* arba *boule*), be plutos ir supjaustytos kubeliais (apie 1 puodelio)
2 1/2 svaro gerai prinokusių pomidorų, su išimtomis sėklomis ir stambiai supjaustytų
1 didelio besėklio agurko (*English cucumber*), 1/2 supjaustyto stambiai, 1/2 – nedideliais kubeliais (galima naudoti 2–3 paprastus agurkus, tik reikia nuluoti ir išimti sėklas)
1 raudonos saldžiosios paprikos, su išimtomis sėklomis ir stambiai supjaustytos
1 česnako skiltelės, susmulkintos
1/3 puodelio šalto spaudimo alyvuogių aliejaus ir dar šiek tiek pašlakstymui
2–3 šaukštų *sherry actos*
1/2 arb. šaukštelio maltos kalendros (*coriander*)
druskos ir šviežiai maltų juodųjų pipirų

Duonos kubelius užpilti vandeniu, kad apsemtų, ir palaikyti, kol suminkštės, apie 2 minutes. Nuvarvinti ir sausai nuspausti.

Į elektrinę trintuvę sudėti duoną, pomidorus, stambiai supjaustytą agurką, papriką, česnaką, įpilti 1/3 puodelio alyvuogių aliejaus, 2 šaukštus *actos*, įberti kalendros, 1 arb. šaukštelį druskos ir šiek tiek juodųjų maltų pipirų. (Jei indas nedidelis, gali tekti daryti dalimis, per du ar tris kartus). Sutrinti iki vientisos masės. Perkošti per sietelį. Turėtų išeiti maždaug 8 puodeliai sriubos. Uždengti ir atšaldyti šaldytuve (bent 2 valandas, galima per naktį).

Prieš patiekiant, paragauti, ar užtenka druskos, pipirų, *actos*. Supilstyti sriubą į dubenėlius, pabarstyti agurko kubeliais, pašlakstyti aliejumi. Valgyti šalta.

Reikės:

1 puodelio (6 oz arba 170 g) paprastų, be žievelės arba *Marcona* migdolų
3 puodelių (720 ml) šalto vandens
1–2 vidutinio dydžio česnako skiltelių (priklausomai nuo jūsų skonio)
1/2 svaro (225 g) baltos „kaimiškos“ duonos (šviežios ar dienos senumo), supjaustytos colio dydžio kubeliais (apie 3 puodelių) druskos
1 1/2 arb. šaukštelio (7 ml) *sherry actos*
1 1/2 arb. šaukštelio (22 ml) šalto spaudimo alyvuogių aliejaus, ir dar šiek tiek pašlakstymui
žaliųjų vynuogių be kauliukų, kapotų paskrudintų migdolų, mėtų lapelių (papuošimui)

Į elektrinę trintuvę sudėti migdolus, česnaką, užpilti vandeniu ir sutrinti iki „pieno“. Sudėti duoną ir išmaišyti iki vientisumo. Įmaišyti druską, *actą* ir aliejų. Galima (bet nebūtina) perkošti per sietelį.

Supilti sriubą į indą su dangčiu ir atšaldyti šaldytuve (bent 2 valandas, iki 2 parų)

Prieš patiekiant supjaustyti vynuoges ir sumaišyti su skrudintais migdolais, mėtos lapeliais ir šiek tiek aliejaus. Pabarstyti druska.

Sriubą išmaišyti, jei per tiršta, įpilti šiek tiek šalto vandens. Jei trūksta, pridėti druskos ar *actos*.

Supilstyti į atšaldytus dubenėlius, papuošti vynuogių-migdolų mišiniu ir dar šiek tiek pašlakstyti alyvuogių aliejumi.

Skanaus!

Jūsų Indrė

CHIRURGAJ

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

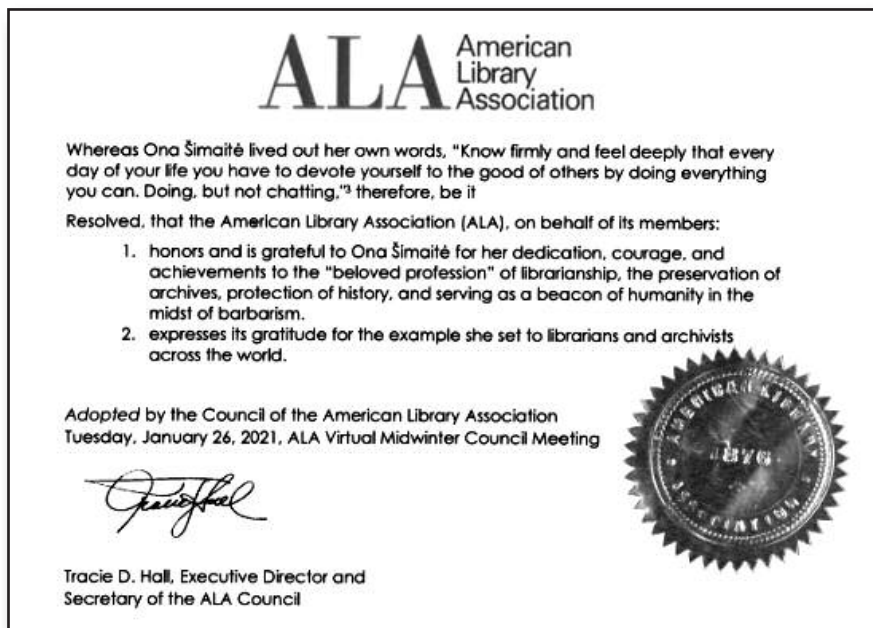
AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

BENDRAUKIME!

www.facebook.com/draugolaikrastis

Pasaulio bibliotekinių organizacija pagerbė Oną Šimaitę

Minint nacių okupacijos ir Holokausto Lietuvoje pradžios 80-ąsias metines, Lietuvos nacionalinę Martyno Mažvydo biblioteką pasiekė Amerikos bibliotekų asociacijos (American Library Association, ALA) rezoliucija dėl bibliotekinės Onos Šimaitės pagerbimo. JAV veikianti ALA yra seniausia ir didžiausia pasaulyje bibliotekų asociacija, vienijanti daugiau nei 57 tūkst. narių.

Ona Šimaitė

Žmonės ir knygos iš Vilniaus geto gelbėjusi O. Šimaitė pagerbta kaip bibliotekinė, prisidėjusi prie žydų kultūros, kūrybos ir asmeninių istorijų išsaugojimo bei archyvavimo. ALA dėkinga O. Šimaitė už atsidavimą, drąsą ir nuopelnus, pačios bibliotekinės žodžiais, savo „mylimai profesijai“ – bibliotekinkystei, archyvų saugojimui, istorijos apsaugai, – rašoma rezoliucijoje, kurioje lietuvė vadinama „žmoniškumo švyturiu barbarizmo apsuptyje“. ALA reiškia dėkingumą O. Šimaitė už pavyzdį, parodytą viso pasaulio bibliotekinkams ir archyvams. Rezoliuciją pasirašo ALA tarybos sekretorė ir vykdomoji direktorė Tracie D. Hall.

Bibliotekinė, pedagogė, literatūros kritikė ir publicistė O. Šimaitė gimė 1894 m. sausio 6 d. Akmenėje, mokėsi Rygoje, studijavo pedagogiką Maskvoje, humanitarinius mokslus – Lietuvos universitete Kaune. Dirbo mokytoja ir bibliotekinke. 1940 m. pradėjo dirbti Vilniaus universiteto bibliotekos Katalogavimo skyriaus vedėja. Prsidėjusi nacių okupacijai, teikė pagalbą Vilniaus geto kalinamiems žmonėms. Sukūrusi planą, esą jai, kaip bibliotekinkei, reikia susigrąžinti vertingas knygas, kurias iš uni-

versiteto bibliotekos yra paėmę žydai studentai, O. Šimaitė gavo nacių valdžios leidimą lankytis gete.

Tuo metu, kai buvo bandoma sunaikinti Lietuvos žydų kultūrą, O. Šimaitė slapta gelbėjo iš geto žydų kultūros vertybes – knygas, literatūros ir istorinius dokumentus, rėmė čia veikusią „Popieriaus brigadą“ – grupę geto kalinių, kurie, nacių priversti atrinkinėti į Vokietiją išgabentinas knygas, paveikslus, religinius reikmenis, stengėsi bent dalį jų paslėpti ir išsaugoti.

1941–1944 m. bibliotekinė Vilniaus geto žydams parūpindavo suklustotus dokumentus, rizikuodama savo gyvybe, slapta įnešdavo maisto, reikalingų daiktų, ginklų, gelbėjo vaikus, už geto sienų išnešdavo pogrindžio vadovų laiškus, kalinių dienoraščius, rankraščius. Keletą kartų patekusi į gestapo akiratį, suimta ir Vilniaus universiteto kolegų pastangomis paleista, nesileido įbauginama. Už geto ribų ieškojo galinčių padėti kaliniams žmonių.

Tikslus bibliotekinės išgelbėtų žmonių skaičius nėra žinomas. 1963 m. Argentinos lietuvių laikraštyje rašyta, kad išgelbėjo apie šimtą. O. Šimaitė laikėsi nuostatos, kurią yra išsakiusi savo laiškuose, kad kiekvieną gyvenimo dieną reikia dirbti kitų labai darant viską, kas įmanoma. 1944 m. balandį gestapo suimta O. Šimaitė buvo kankinama, nuteista mirties bausme. Įsikis Vilniaus universiteto rektoriui Mykolui Biržiškai ir draugams sumokėjus išpirką, bibliotekinė buvo išsiųsta į Dachau koncentracijos stovyklą Vokietijoje, vėliau perkelta į Ludlange koncentracijos stovyklą Prancūzijoje. Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, dirbo bibliotekinke Paryžiuje.

1966 m. Izraelio valstybės vardu „Jad Vašem“ Holokausto muziejus pripažino O. Šimaitę Pasaulio tautų teisuole.

O. Šimaitė mirė 1970 m. sausio 17 d. Cormeilles-en-Parisis) senelių namuose prie Paryžiaus.

Lietuvoje O. Šimaitė 2006 m. apdovanota Žūvančiųjų gelbėjimo kryžiumi (po mirties), jos vardu pavadinta gatvė Vilniuje tarp Senamiesčio ir Užupio, Akmenėje – viešoji biblioteka.

Tikėtina, jog tarp Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Judaikos kolekcijoje saugomų Antrąjį pasaulinį karą pergyvenusių dokumentų yra ir O. Šimaitės išgelbėtų.

M. Mažvydo bibliotekos inf.

A † A VIKTORAS BILAIŠIS

mirė š. m. liepos 19 d.

Gimė 1924 m. spalio 6 d. Linkaičiuose, Lietuvoje.

Gyveno Chicago, IL.

Nuliūdę liko: žmona Danutė, duktė Vilija su vyru Pete Probst, anū kai Peter (Megha), Jonathan ir Paul Henry, proanūkė Suriya; duktė Dalia su vyru Ken, anū kai Emily ir Alex; dukterėčios Žibutė Suchockienė ir Ramunė Žilienė su šeimomis Lietuvoje.

A. a. Viktoras bus pašarvotas ketvirtadienį, liepos 22 d. nuo 5 val. p. p. iki 8 val. v. Palos-Gaidas laidojimo namuose, 11028 S. Southwest Hwy., Palos Hills, IL. Atsisveikinimas vyks liepos 23 d., penktadienį, 10:30 val. ryto Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, Marquette Parke, kur 11 val. ryto bus aukojamos šv. Mišios už jo sielą. Po šv. Mišių velionis bus palaidotas Šv. Kazimiero kapinėse.

Nuoširdžiai kviečiame visus draugus, artimuosius ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.

Nuliūdusi šeima

Laidot. direkt. – Palos Gaidas, tel. 708-974-4410 arba
www.palosgaidasfh.com

*Žvakutė tyliai degs,
Kartu širdyje su meile.
Dėkoju už dienas,
Kurios mums nešė laimę.*

PADĖKA

Dėkoju draugams ir pažįstamiems už užuojautas, auksas, užsakytas šv. Mišias ir jų malonius prisiminimus, š. m. balandžio 13 d. mirus mano vyrui a. a. ALGIUI VEDECKUI. Dėkoju giminaičiams BALČIŪNAMS bei ALDONAI ZORSKA už gražų dėdės Algio gyvenimo aprašymą. Ačiū visiems.

Liūdinti žmona Roma

Nuoširdi užuojauta JAV LB Lemonto apylinkės valdybos narei PAULINAI LIAUBA netekus mylimo brolio Lietuvoje. Linkime Paulinai stiprybės šioje sunkioje valandoje.

JAV LB Lemonto apylinkės valdyba

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPOS SĄJUNGĄ

+ Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausi pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai apdrausta \$100

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Bioned
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Miles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Granitex
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Harvest Fresh
(Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Hts, IL 60004
Tel: 224-625-0331

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kurigaikščių Užėja
6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Bioned 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyra
338 S. Rohlfing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W. Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankevičienė
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-5999

ŠILUVOS ATLAIDAI

Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijoje

Rugsėjo 4-12 dienomis

Šv. Mišios 11:00 val. ryte

Nativity BVM Church
6812 S. Washtenaw Ave • Chicago, IL 60629

ČIKAGOS LITUANISTINĖ MOKYKLA

KVIEČIAME REGISTRUOTIS 2021-2022 M.M.

Čikagos lituanistinėje mokykloje mokosi vaikai nuo 3 metų iki 10 klasės.
Pamokos vyksta šeštadieniais nuo 9 val. r. iki 1 val. p. p.
Veikia ir tėvų/vaikų klubas „Žiogelis“ (vaikučiams iki 3 metų).
Po pamokų kviečiame į Pamokų ruošimo klubą!

Čikagos lituanistinė mokykla, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636
Visais klausimais teiraukitės tel. 630-613-0343 arba direktore@clm.lt

Mokinių registracijos formą rasite mokyklos internetinėje svetainėje
<http://www.clm.>

1YR - 0.75 % APY*
2YR - 1.00 % APY*

*APY - ANNUAL PERCENTAGE YIELD

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
www.clcu.org

Lithuanian Federal Credit Union

www.taupaboston.com (617) 269-1450
Membership open to Lithuanians in the U.S.A.
All deposits insured to \$250,000 by NCUA

GET YOUR TAUPA MASTERCARD

- 9.96% rate
- Reward points
- No expiration dates
- No annual fee
- Free balance transfer
- 0% interest for 3 months

[apply online](#)

GET YOUR AMBER CARD

Get the power to manage your money and make purchases anytime with our TAUPA AMBER debit card.

With free ATM access at all NYCE, Plus and Pulse locations and MasterCard purchasing convenience, our cards put financial control in your fingertips.

[apply online](#)

Products and Services
Savings † Checking Accounts
CD's † Loans
Credit Cards (MasterCard)
International Wires † Notary

Debit Card

- Free online banking
- Free bill pay
- Reward points
- No annual fee

EQUAL HOUSING LENDER **AMERICA'S CREDIT UNIONS** **NCUA**

Your savings federally insured to at least \$250,000 and backed by the full faith and credit of the United States Government.

NEW

Now available in English translation:
BEES ON THE SNOW (original title *Kalės vaikai*)
by Saulius Šaltenis,
winner of
the 2020 Lithuanian National Prize

.....

A madcap and magical novel of long-ago Lithuanian life
Read an excerpt at
www.picapica.press/books

Available wherever books are sold

Namams pirkti paskolos
duodamos mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prienamais nuošimčiais.
Kreipkitės į

Mutual Federal Bank,
2212 West Cermak Road.
Tel. (773) 847-7747

Advokatas
VYTENIS LIETUVNINKAS
4536 W. 63 St., Chicago, IL 60629
(Skersai gatvę nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100 • info@midwaylegal.com

Paslaugos: Nekilnojamas turtas • Investiciniai fondai • Testamentai ir palikimai • Verslo reikalai • Bendri teisės reikalai

PADĖKA

„Draugo“ laikraščio leidybos išlaidoms sumažinti aukojo:

250 dol. Čekanauskų šeima, Oak Park, CA.
200 dol. Rita Juškaitis, Mission Viejo, CA.
100 dol. Birutė M. Ciuris, McHenry, IL; Nijolė Kairys, Orland Park, IL; Audronė Norušis, Homer Glen, IL; Irene Serapinas, Oak Lawn, IL; a. a. Kęstučio Černis atminimui aukojo Aušra Černis, Farmington, Hills, MI.
50 dol Birutė Jodwalis, Lemont, IL; Dalia K. Strasius, Ann Arbor, MI; Aldona Žibas, Longboat Key, FL; Kazys Puotra, Valparaiso, IN; Mirga Vaitkus, Mission Viejo, CA; Marytė Vizgirdienė, Putnam, IL; Emily Valančius, Orland Park, IL; Pijus Stončius, Orland Park, IL; Laima Braune, Oak Brook, IL.

Nuoširdžiai dėkojame už Jūsų dosnią paramą.

<http://draugokalendarius.org>